

X. i XI.
SPRAWOZDANIE
DYREKCYI
PRYWATNEGO
GIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO

IM. KRÓLOWEJ JADWIGI
W KRAKOWIE („PAŁAC SPISKI“)
ZA ROK SZKOLNY 1914/15 i 1915/16.

Reskryptem Wys. c. k. Minist. Wyznań i Ośw. z dnia 23. stycznia 1906 r. L. 47.227 i z dnia 10. czerwca 1916 r. L. 16.338 upoważniono Zakład do wydawania świadectw szkolnych, mających znaczenie świadectw gimnazjów rządowych, tudzież do odbywania egzaminu dojrzałości.

NAKŁADEM DYREKCYI.
Czeionkami drukarni Związkowej w Krakowie, Mikołajska 13
pod zarządem A. Szyjewskiego.
1916.

SPRAWOZDANIE X. DYREKCYI PRYWATNEGO GIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO

IM. KRÓLOWEJ JADWIGI
W KRAKOWIE („PAŁAC SPISKI“)

ZA ROK SZKOLNY 1914/15.

Reskryptem Wys. c. k. Minist. Wyznań i Ośw. z dnia 23. stycznia 1906 r. L. 47.227 i z dnia 6. sierpnia 1913 r. L. 33.092 upoważniono Zakład do wydawania świadectw szkolnych, mających znaczenie świadectw gimnazyów rządowych, tudzież do odbywania egzaminu dojrzałości.

NAKŁADEM DYREKCYI.

Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie, Mikołajska 13
pod zarządem A. Szyjewskiego.

1916.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

Skład grona nauczycielskiego w roku szk. 1914/15.

Wskutek wypadków wojennych ustaliło się grono dopiero przy trzecim z rzędu podjęciu nauki z początkiem stycznia 1915.

a) Dyrektor:

Kierownictwo objął Ippoldt Juliusz, prof. c. k. Akademii handlowej, uczył języka niemieckiego w klasie II. i VIII., tygodniowo godz. 6.

b) Profesorowie i nauczyciele:

Bystrzycki Jan, c. k. prof. II. szkoły realnej, uczył jęz. polskiego w kl. VII. i VIII. . . . . tyg. godz. 6
Cholewa Wojciech, c. k. prof. gimn. św. Anny, gosp. kl. VIII., uczył jęz. łacińskiego w kl. VIII. i jęz. greckiego w kl. V., VII. i VIII. . . . . tyg. godz. 16
Gątkiewicz Feliks, c. k. prof. gimn. V., uczył historii i geografii w kl. VII. i VIII. . . . . tyg. godz. 5
Jakóbiec Jan, dr. fil., c. k. prof. gimn. św. Jacka, gosp. kl. VII., uczył jęz. niemieckiego w kl. V., VI. i VII. . . tyg. godz. 6
Jaworek Piotr, c. k. prof. gimn. św. Jacka, gosp. kl. I., uczył jęz. polskiego w kl. I. i II. . . . . tyg. godz. 4
Kannenberg Stanisław, c. k. prof. semin. naucz. żeńsk, gosp. kl. V., uczył historii i geografii w kl. I., II., III., IV., V. i VI. . . . . tyg. godz. 14
Krawczyk Antoni, rzecz. naucz. gimn. św. Anny, gosp. kl. IV., uczył matematyki w kl. I. i IV., fizyki w kl. III. i IV. i propedeutyki w kl. VII. i VIII. . . . . tyg. godz. 11
Kraupa Rudolf, ks. katecheta szkoły wydziel. im. Zbigniewa Oleśnickiego, uczył religii w kl. I., II., III. i IV tyg. godz. 4

Piątkiewicz Bronisław, c. k. prof. gimn. św. Jacka, uczy matematyki w kl. VIII. . . . . tyg. godz. 2½
Piotrowska Zofia, ochmistrzyni Zakładu, zawiadowczyni biblioteki uczenic i biblioteki pomocy koleżeńskiej.

Wilk Antoni, dr. fil., prof. semin. naucz. męsk., gosp. kl. VII., uczył matematyki w kl. VI. i VII. . . . . tyg. godz. 10

Szaflarski Józef, c. k. prof. gimn. III., uczył jęz. greckiego w kl. III., niemieckiego w kl. I., III. i IV. . . tyg. godz. 10

c) Zastępcy nauczycieli.

Figiel Michał, egz. zast. naucz. w gimn. św. Anny. uczył jęz. łacińskiego w kl. V., VI. i VII., jęz. greckiego w kl. IV. i VI. . . . . tyg. godz. 15

Janik Wincenty, egz. zast. naucz. w gimn. św. Anny, gosp. kl. II., uczył jęz. łacińskiego w kl. I. i II., matematyki w kl. II., III. i IV. . . . . tyg. godz. 12

Pęckowski Michał, dr. fil., ks. katecheta, zast. nauczyciela w gimn. V., uczył religii w kl. V., VI., VII. i VIII., tygodn. godz. 5.

Simm Kazimierz, asystent katedry zoologii w Uniw. Jagiell., egz. zast. naucz., uczył hist. nat. w kl. I., II., V. i godz. 5.

Trzciński Juliusz, egz. zast. naucz. w gimn. św. Jacka (filia) gosp. kl. III., uczył języka polskiego i greckiego w kl. III. tyg. godz. 5.

Wąskowski Tadeusz, egz. zast. naucz. w gimn. III., uczył rysunków w kl. I., II., III. i IV. . . . . tyg. godz. 2

II.

Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1914/15.

Wystąpili z grona:

Chowaniec Franciszek, c. k. profesor św. Jacka, Boratyński Ludwik, dr. fil., c. k. prof. gimn. IV., Kapałka Kazimierz, egz. zast. naucz. w gimn. św. Anny, Krauzówna Bronisława, nauczycielka z kwalifikacją do jęz. pol. i filologii klasycznej, Krawczyńska Jadwiga, nauczycielka do języka francuskiego, z kwalifikacją do szkół wydziałowych, Pieniążek Józef, egz. zast. naucz. w gimn. św. Jacka (filia), Rydlowa

Olga, nauczycielka z kwalifikacją do nauk przyrodniczych, oraz mat. i fiz., Nowicki Franciszek, c. k. prof. I. szkoły realnej, Spitzer Salomon, dyrektor szkoły wydziałowej im. Kazimierza Wielkiego, nauczyciel religii mojż., Wiśniowski Józef, c. k. prof. gimn. św. Anny.

Do służby wojskowej zostali powołani:

Kaszyczko Mikołaj, egz. zast. naucz. w gimnazjum św. Jacka, Kmietowicz Jan, c. k. prof. II. szkoły realnej, Kot Stanisław, rzecz. naucz. gimn. III., Kurek Władysław, c. k. prof. gimn. św. Jacka, Matuszek Adam, egz. zast. naucz. w gimn. św. Anny, Mikułowski Tadeusz, rzecz. naucz. gimn. św. Jacka, Staich Władysław, ks. katecheta 4-klasowej szkoły im. Kopernika w Podgórzu.

Opuścili Kraków z końcem września wskutek zarządzonej ewakuacji:

Gutwiński Roman, c. k. prof. gimn. IV., kierownik Zakładu, Drożdżikowski Eugeniusz, c. k. prof. gimnaz. w Podgórzu, Jachimczak Franciszek, c. k. prof. gimn. św. Jacka (filii), Koziołkowski Maryan, dr. fil., c. k. prof. seminarium naucz. męsk., Leonhard Stanisław, c. k. prof. gimn. V., Marcinkowski Antoni, c. k. prof. szkoły przem., Moliński Andrzej, dr. teol., ks. katecheta gimn. IV., Pawlica Jan, em. c. k. prof. gimn., Wróblewski Kazimierz, egz. zast. naucz. w gimn. IV., Zakrocki Stanisław, egz. zast. naucz. w gimn. św. Anny.

III.—XI. (*vacant*).

XII.

Statystyka uczenic.

	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Liczba uczenic:									
Z końc. roku szk. 1913/14 było uczenic:									
a) publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	23	18	23	28	23	18	34	33	200
β) nadzwyczajnych . .	—	—	—	—	2	5	—	—	7
b) prywatnych	2	1	—	—	—	1	—	2	8
Razem	25	19	23	30	25	24	34	35	215
Na pocz. roku szk. 1914/15 przyjęto uczenic:									
a) publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	6	7	7	4	5	3	7	12	51
β) nadzwyczajnych . .	—	1	—	3	—	2	—	—	6
b) prywatnych	—	—	—	—	—	—	—	—	—
W ciągu roku wstąpiło . .	1	1	2	2	—	3	—	3	12
Wogóle przyj. wr. 1914/15	7	9	9	9	5	8	7	15	69
I. z innych zakładów . . .	7	1	2	5	—	3	1	—	19
II. z tutejszego zakładu . .	—	8	7	4	5	5	6	15	50
Razem	7	9	9	9	5	8	7	15	69
W ciągu roku wystąpiło . .	1	1	—	—	—	—	—	1	3
Z końc. roku szk. 1914/15 było zatem	6	8	9	9	5	8	7	14	66
Mędzy niemi było:									
a) uczenic publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	5	6	8	5	5	5	7	13	54
β) nadzwyczajnych . .	—	1	—	4	—	2	—	—	7
b) prywatnych	1	1	1	—	—	1	—	1	5
2. Według miejsca urodzenia:									
Z Krakowa	3 ¹	6	4	5	3	4 ¹	2	3	30 ²
„ W. Ks. Krakowskiego . .	—	0 ¹	1	—	1	1	—	—	3 ¹
„ Galicyi	2	—	3 ¹	4	1	2	5	9 ¹	26 ²
„ Królestwa Polskiego . .	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵

	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
3. Według miejsca pobytu rodziców było :									
a) miejscowych	5 ¹	7	8 ¹	9	4	7 ¹	7	13 ¹	60 ⁴
b) zamiejscowych	—	0 ¹	—	—	1	—	—	—	1 ¹
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵
4. Według stanu rodziców było :									
Córek urzęd. państw. i profesorów . . .	1	2	5	3	3	3	1	4 ¹	22 ¹
" " autonom. . . .	1	1	—	—	—	1	—	1	4
" " prywatnych . . .	1	—	1	1	—	—	—	—	3
" lekarzy	—	—	—	—	1	1	—	—	2
" aptekarzy	1	—	—	—	—	—	—	—	1
" właścicieli dóbr i realności	—	—	—	—	—	—	1	1	2
" przemysłowców . . .	—	—	0 ¹	—	—	—	—	1	1 ¹
" literatów	—	—	—	—	—	1	—	—	1
" nauczycieli ludow. . .	—	1 ¹	—	—	—	—	—	1	2 ¹
" kupców	1 ¹	—	—	2	—	—	1	—	4 ¹
" rzemieślników . . .	—	1	1	—	1	1	—	—	4
" sług państwowych . .	—	—	—	—	—	—	1	—	1
" wdów (bez okr. st.) . .	—	1	1	1	—	—	2	5	10
" emer. (bez okr. st.) . .	—	1	—	2	—	—	1	—	4
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵
5. Według języka ojczystego było :									
Polek	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵
6. Według wyznania religijnego było :									
Rzymsko-katolickiego . .	5	6 ¹	6	7	4	5 ¹	6	13 ¹	52 ³
Ewangelickiego	—	1	—	—	1	—	—	—	2
Mojżeszowego	0 ¹	—	2 ¹	2	—	2	1	—	7 ²
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵

7. Wiek uczníc: Z końc. roku szk. 1914/15 było uczníc mających ukończonych:	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Lat 10	1	—	—	—	—	—	—	—	1
" 11	3 ¹	1	—	—	—	—	—	—	4 ¹
" 12	1	4 ¹	3	—	—	—	—	—	8 ¹
" 13	—	2	3	1	—	—	—	—	6
" 14	—	—	2 ¹	5	1	—	—	—	8 ¹
" 15	—	—	—	1	3	—	—	—	4
" 16	—	—	—	2	1	3 ¹	—	—	6 ¹
" 17	—	—	—	—	—	2	4	2	8
" 18	—	—	—	—	—	—	2	7 ¹	9 ¹
" 19	—	—	—	—	—	2	1	4	7
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵
8. Klasyfikacya uczníc:									
a) Z końc. r. szk. 1914/15 było do klasy następń.:									
Chlubnie uzdolnionych	2	4 ¹	2	3	5	2	5	11 ¹	34 ²
Uzdolnionych	2 ¹	3	6 ¹	6	—	4 ¹	1	2	24 ³
Na ogół uzdolnionych	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nieuzdolnionych	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Do egz. popr. przeznacz.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem	5 ¹	7 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	61 ⁵
b) Uzupełnienie klasyfik. za rok szkol. 1913/14:									
Pozw. na egz. popr. otrz.	—	—	—	2	—	1	—	—	3
Egzamin popr. złożyło	—	—	—	2	—	1	—	—	3
Do egzam. uzup. przezn.	—	1	—	—	—	2	—	—	3
" " zgłosiło się	—	—	—	—	—	2	—	—	2
" " nie zgłosiło się	—	1	—	—	—	—	—	—	1
c) Ostateczny wynik kła- syfikacyi za rok szkol- ny 1913/14:									
Do klasy następnej było:									
Chlubnie uzdolnionych	7	2	7	11	13	9	13	20	82
Uzdolnionych	14 ²	15	12	12 ¹	12	13	21	13	112 ³
Na ogół uzdolnionych	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Nieuzdolnionych	2	—	2	5	—	1	—	—	10
Nie klasyfikowano	—	1 ¹	—	0 ¹	—	0 ¹	—	0 ²	1 ⁵
Razem	23 ²	18 ¹	23	28 ²	25	23 ¹	34	33 ²	207 ⁸

XIII.

Kronika zakładu.

W zakładzie naszym rozpoczęła się nauka nabożeństwem szkolnem dnia 10. września i była prowadzona w pełnej liczbie godzin dla wszystkich klas aż do czasu, kiedy wskutek nacisku władz, zmierzającego do ewakuacji miasta, liczba uczenic w niektórych klasach zmalała do tego stopnia, że dalsze prowadzenie szkoły było niemożliwe. Wskutek tego zamknięto zakład dnia 25. września.

Kiedy wskutek wypadków wojennych mieszkańcy Krakowa wrócili w większej liczbie do miasta, podjęto mimo bardzo skromnej liczby uczenic na nowo naukę dnia 28. października i prowadzono również w pełnej liczbie godzin. Niestety — wskutek zmiany sytuacji i wypływających stąd zarządzeń władz — liczba uczenic ponownie zmalała do tego stopnia, że okazała się konieczność ponownego chwilowego zawieszenia nauki.

Nauczyciele wskazali uczniom stosownie do natury przedmiotu materyał, który podczas mimowolnej przerwy mogły same przerobić w domu i udzielili pod tym względem wskazówek. Kiedy po uspokojeniu się sytuacji zapanowały mniej więcej normalne stosunki pomiędzy pozostałymi w twierdzy, zdecydowała się dyrekcyja po porozumieniu się z gronem, które okazało daleko idącą ofiarność, na ponowne rozpoczęcie nauki. Liczba uczenic wzrosła wprawdzie nieznacznie, było ich jednakże tyle, że w każdej klasie mogła się odbywać nauka. Chodziło o to, aby uczniom, które chcą koniecznie uczęszczać do szkoły, dać możliwość skończenia roku i żeby, pozostawszy w twierdzy, nie znalazły się w gorszym położeniu niż te, które wywędrowały na obczyznę i tam znalazły możliwość dalszego kształcenia się. Nadto chodziło o to, żeby uczniom klasy ósmej, których zgromadziło się 12, dać sposobność ukończenia studyów w bieżącym roku szkolnym.

Wskutek tego dnia 2. stycznia otwarto klasę ósmą, zaś 15. stycznia wszystkie inne klasy. Niewielka liczka uczenic, 6—14

w każdej klasie, umożliwiła szybki i bardzo zadawalniający postęp nauki tak, że wszyscy nauczyciele wyrażali się z uznaniem o gorliwości uczenic, szczególnie zaś o pilności klasy ósmej. W tej klasie liczba godzin wynosiła tygodniowo 30, ponieważ chodziło o to, żeby bez przeciążenia wyczerpać wymagany przy maturze materiał naukowy. W innych klasach ze względu na szczupłą liczbę uczenic ograniczono materiał szkolny i liczbę godzin do koniecznej potrzeby. Części materiału mniej istotne opuszczono lub pozostawiono domowej pilności uczenic, poza tem nauka odbywała się normalnie w myśl obowiązujących przepisów.

Wszelkie zmiany dokonane w planie naukowym i zarządzenia w sprawie wykonania planu, w sprawie konferencji i klasyfikacji odbywały się w porozumieniu i za zgodą Pana Rady Rządu Tomasza Sołtysika, Dyrektora gimnazjum III. w Krakowie.

Pierwsze półrocze zamknięto dnia 28. lutego, zaś dnia 3. marca rozdano wykazy półroczne i zaczęto drugie półrocze. Konferencje klasowe w drugim półroczu odbyto 15. kwietnia i 28. maja. Grono nauczycielskie stwierdziło z zadowoleniem, że postępy uczenic były nadzwyczaj zadawalniające. To też materiał został z bardzo niewielkimi ograniczeniami wyczerpany tak, że nie zaszła potrzeba, żeby uczennice dopiero w następnym roku uzupełniały luki pozostałe. Stwierdzono również, że cel nauki został osiągnięty zupełnie bez przeciążenia uczenic.

Z każdej konferencji przedłożono c. k. Radzie Szkolnej krajowej sprawozdanie kierownika, gospodarzy klas i tematy wypracowań piśmiennych. Ze względu na skrócony rok szkolny liczbę dni wolnych ograniczono do koniecznej potrzeby.

Rekolekcje wielkopostne pod przewodnictwem ks. katechety Dra Pęcowskiego wraz ze spowiedzią i komunią św. odbyły się w naszym zakładzie dnia 12., 13. i 14. marca. Dnia 28. maja przyjęły uczennice klasy VI. Sakrament Bierzmowania. Dnia 8. czerwca przystąpiły wszystkie do spowiedzi i komunii św.

Klasyfikacja kl. VIII. odbyła się 28. maja, egzamin piśmienny w dniach 10—12. czerwca, zaś ustny dnia 14. i 15. czerwca.

Klasyfikacja innych klas odbyła się dnia 26. czerwca, a świadectwa rozdano dnia 28. czerwca po solennem nabożeństwie, odprawionem przez ks. katechetę Kraupę, w kościele N. P. Maryi.

Egzamina wstępne do klasy I. odbyły się dnia 28. czerwca, nadto ze względu na późniejsze zakończenie w szkołach ludowych i powrót wychodźców wojennych w dniach 10. i 24. lipca.

Dodać wreszcie należy, że dnia 1. maja odbyło się ponowne bezpłatne szczepienie wszystkich uczenic do tego obowiązanych; szczepienia dokonała Pani Dr. Sikorska.

Wycieczki:

a) turystyczno-naukowe pod kierownictwem prof. dra Jakóbca i dra Wilka 20. czerwca do Bielan, 25. czerwca do Zabierzowa i 29. czerwca do Chełmu;

b) astronomiczne pod kierunkiem prof. dra Wilka celem obserwowania planet i gwiazd stałych.

XVII.

Imienny spis uczenic w ciągu roku szkolnego 1914/15

KLASA I.

1. Bartynowska Janina	4. Mazankówna Zof.(wys.32/V)
2. Duckerówna Klara (pryw. I.)	5. Rydlówna Izabella (I.)
3. Górska Jadwiga (I.)	6. Solonówna Irena (I.)

7. Wydrówna Marya.

KLASA II.

1. Bujakówna Zofia (I.)	5. Lorenzówna Janina
2. Cieślówna Kazimiera	6. Nowińska Marya
3. Kłaputówna Kazimiera (I.)	7. Owsionka Zofia (I)
4. Koczurówna Cecylia (pryw.)	8. Siwkówna Anna (wyst. 28/II.)

9. Weindling Zofia (nadzw.).

KLASA III.

1. Dąbrowska Władysława (I.)	5. Jaremkiewiczówna Wład. (I.)
2. Fischlerówna Helena (pr. I.)	6. Jaskowiecówna Marya
3. Grenzbauerówna Alina (I.).	7. Królikowska Natalia (I)
4. Grochówna Janina (I.)	8. Pytlówna Józefa

9. Wiesenberga Marya (I.)

KLASA IV.

1. Bobrzecka Janina (I.)	5. Męcińska Zofia (I.)
2. Bosowska Aleks. (nadzw.)	6. Peitzerówna Adelina (nadzw.)
3. Hirschówna Marya (nadzw.)	7. Przewłocka Julia (I.)
4. Koźmińska Marya	8. Regiecówna Janina
9. Weindling Irena (nadzw. I.).

KLASA V.

1. Agathówna Władysława	3. Jaremkiewiczówna Stanisława
2. Grażyńska Jadwiga	4. Kluzekówna Zofia
5. **Wróblówna Marya.**

KLASA VI.

1. Bąkowska Zofia	5. Kubiczkówna Wincent. (I.)
2. Boguszówna Marya	6. Ogieńska Marya (I.)
3. Hirschówna Eug. (nadzw. I.)	7. Pachońska Zofia
4. Hirschówna Sydon. (nadz. I.)	8. Tatarzanka Aleks. (pryw. I.)

KLASA VII.

1. Bobrzecka Marya	4. Jastrzębska Michalina
2. Chowańcówna Jadwiga	5. Kluzekówna Kazimiera
3. Grenzbauerówna Marya	6. Żymirska Natalia (I.)
7. Turetschkówna Marya.

KLASA VIII.

1. Dębska Helena (I.)	8. Marusińska Marya
2. Hamerlakówna Bronisława	9. Piotrowska Zofia
3. Kublińska Jadwiga	10. Polówna Anna
4. Kublińska Janina	11. Różycka Marya
5. Kuczyńska Zofia	12. Setkowiczówna Karolina
6. Kuźniarówna Marya (pryw.)	13. Skrocka Kazimiera (I.)
7. Łapińska Zofia	14. Uhmianka Bronisława.

Juliusz Ippoldt
za dyrektora.

SPRAWOZDANIE XI.

DYREKCYI

PRYWATNEGO

GIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO

SPRAWOZDANIE XI.

ZA ROK SZKOLNY 1915/16.

WYDAJENIE PRZEDRUKOWE

Wydrukowano w drukarni „Prasa” w Warszawie, ul. Miodowa 10

Wszystkie prawa zastrzeżone

1916

SPRAWOZDANIE XI. DYREKCYI

PRYWATNEGO GIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO

IM. KRÓLOWEJ JADWIGI
W KRAKOWIE („PAŁAC SPISKI“)

ZA ROK SZKOLNY 1915/16.

Reskryptem Wys. c. k. Minist. Wyznań i Ośw. z dnia 23. stycznia 1906 r. L. 47.227 i z dnia 10. czerwca 1916 r. L. 16.338 upoważniono Zakład do wydawania świadectw szkolnych, mających znaczenie świadectw gimnazjów rządowych, tudzież do odbywania egzaminu dojrzałości.

NAKŁADEM DYREKCYI.

Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie, Mikołajska 13
pod zarządem A. Szyjewskiego.

1916.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:	Strona
I. Skład grona nauczycielskiego w roku szkolnym 1915/16	3
II. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem	6
III. Plan nauki	6
IV. Tematy wypracowań piśmiennych	9
V. Stan zbiorów naukowych	14
VI. Ważniejsze rozporządzenie władz szkolnych	18
VII. Fizyczny rozwój młodzieży	19
VIII., IX., Vacant	25
X. Nadobowiązkowa praca uczenic	25
XI. Zestawienie dochodów i rozchodów	26
XII. Statystyka uczenic	29
XIII. Kronika zakładu	32
XIV. Wynik egzaminu dojrzałości	51
XV. Wykaz książek szkolnych	51
XVI. Vacat	52
XVII. Imienny spis uczenic	52
XVIII. Ogłoszenie Dyrekcyi	56
XIX. Tabela statystyczna ilości godzin nauki tygodniowej	58

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

Skład grona nauczycielskiego w roku szkolnym 1915/6.

a) dla nauki obowiązkowej.

Dyrektor:

1. Gutwiński Roman, c. k. radca szkolny, prof. c. k. gimnazjum IV. (ul. Karmelicka 50), uczył historyi naturalnej w kl. V., VI. i kaligrafii w kl. I. tygodniowo godzin 6.

b) Profesorowie i nauczyciele:

2. Bystrzycki Jan, prof. c. k. II. szkoły realnej, uczył języka polskiego w kl. V. i VIII., oraz (od II. półroczu) w kl. IV. tygodniowo godzin 10.
3. Cholewa Wojciech, prof. c. k. gimnazjum św. Anny, gospodarz kl. VIII., uczył języka greckiego w kl. VI. i VIII. tygodniowo godzin 10.
4. Chowaniec Franciszek, prof. c. k. gimn. św. Jacka, uczył języka greckiego w kl. IV. i języka łacińskiego w kl. VIII. tygodniowo godzin 9.
5. Drożdżikowski Eugeniusz, prof. c. k. gimn. w Podgórzu, uczył języka niemieckiego w kl. II. i VI. tygodniowo godzin 8.
6. Gątkiewicz Feliks, prof. c. k. gimn. V., uczył geografii i historyi w kl. II. i VIII. tygodniowo godzin 7.
7. Ippoldt Juliusz, c. k. radca szkolny, prof. Akademii handl. uczył języka niemieckiego w kl. I., III. i V. tyg. godz. 13.

8. Jachimczak Franciszek, prof. c. k. gimnazyum św. Jacka (filia), gospodarz kl. V., uczył języka greckiego w kl. V. i języka łacińskiego w kl. VII. tygodniowo godzin 10.
9. Jakóbiec Jan, dr. fil., prof. c. k. gimn. św. Jacka, gospodarz kl. VII., uczył języka niemieckiego w kl. VII. i VIII. tygodniowo godzin 8.
10. Kannenberg Stanisław, prof. c. k. sem. naucz. żeńskiego, gospodarz kl. IV., uczył geogr. i hist. w kl. III., IV. i VII. tygodniowo godzin 12.
11. Koziołkowski Maryan, dr. fil., prof. c. k. sem. naucz. męskiego, gospodarz kl. I. (od II. półrocza), uczył geografii i historii w kl. I., V. i VI. tygodniowo godzin 12.
12. Kraupa Rudolf, ks. katecheta XX. szkoły żeńskiej wydziałowej, uczył religii w kl. I., II., III. i IV. tygodniowo godz. 8.
13. Krauzówna Bronisława, nauczycielka z kwalifikacją do języka polskiego oraz filologii klasycznej, gospodyni kl. I. uczyła (do końca I. półrocza) języka polskiego w kl. III. i IV. i języka łac. w kl. I., greckiego w kl. III. tyg. godz. 17.
14. Krawczyk Antoni, rzecz. naucz. c. k. gimn. św. Anny, uczył matematyki w kl. V., propedeutyki filozofii w klasach VII. i VIII. tygodniowo godzin 6.
15. Kurek Władysław, prof. c. k. gimn. św. Jacka, uczył języka łacińskiego w kl. V. i greckiego w kl. VII. tygodniowo godzin 10.
16. Leonhard Stanisław, prof. c. k. gimn. V., gospodarz kl. II., uczył języka łacińskiego w kl. II. i niemieckiego w kl. IV. tygodniowo godzin 10.
17. Pawlica Jan, emeryt. c. k. prof. gimn., gospodarz kl. III., uczył języka łacińskiego w kl. III., oraz (od II. półrocza) języka łacińskiego w kl. I. i greckiego w kl. III. tyg. godzin 17.
18. Piasecki Józef, rzecz. nauczyciel, c. k. gimnazyum IV., uczył języka polskiego w kl. VI. tygodniowo godzin 3.
19. Piotrowska Zofia ochmistrzyni Zakładu, zawiadowczyni biblioteki uczenic i biblioteki Pomocy koleżeńskiej.
20. Szaflarski Józef, prof. c. k. gimn. III., uczył języka polskiego w kl. I. tygodniowo godzin 3.
21. Tretiakówna Karolina, nauczycielka z kwalifikacją do matematyki i fizyki, uczyła matematyki w kl. I. tygodniowo godzin 3.

22. Wilk Antoni, dr. fil., prof. c. k. sem. naucz. męsk., uczył matematyki w kl. VII. i VIII., fizyki w kl. VIII. tygodniowo godzin 8.
23. Wiśniowski Józef, prof. c. k. gimn. św. Anny, uczył języka polskiego w kl. VII. tygodniowo godzin 3.
24. Zakrocki Stanisław, prow. rzecz. naucz. c. k. gimnazjum św. Anny, uczył fizyki w kl. IV. i VII. tygodniowo godzin 7.

c) Zastępcy nauczycieli:

25. Czerwenka Franciszek, egz. zast. naucz. w c. k. gimn. św. Anny, uczył rysunków w kl. III. i IV. tygodniowo godzin 4.
26. Figiel Michał, egz. zast. naucz. w c. k. gimn. św. Anny, gospodarz klasy VI., uczył języka łacińskiego w kl. VI. tygodniowo godzin 6.
27. Janik Wincenty, egz. zast. naucz. w c. k. gimn. św. Anny, uczył matematyki w kl. III., IV., VI. i fizyki w kl. III. tygodniowo godzin 11.
28. Pęckowski Michał ks. dr. teologii, egz. zast. naucz. w c. k. gimnazjum św. Jacka, uczył religii w kl. V., VI., VII. i VIII. i miewał co sobotę egzortę dla uczenic tygodniowo godz. 8.
29. Rudnicki Mikołaj, dr. fil., egz. zast. nauczyciela w c. k. nauczycielskiem seminaryum męskiem, docent Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczył języka polskiego w kl. II. i (od II. półrocza) w kl. III. tygodniowo godzin 7.
30. Simm Kazimierz, egz. zast. nauczyciela, asystent Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczył matematyki w kl. II., historii naturalnej w kl. I. i II. tygodniowo godzin 7.
31. Trzeciński Julian, egz. zast. nauczyciela w c. k. gimnazjum św. Jacka (filia), uczył języka łacińskiego w kl. IV. tygodniowo godzin 6.
32. Waśkowski Tadeusz, egz. zast. naucz. w c. k. I. szkole realnej, uczył rysunków w kl. I. i II. tygodniowo godzin 4.

d) Nauczyciele pomocniczy:

33. Spitzer Salomon, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej 8-klasowej, połączonej z 4-klasową posp. im. Kazimierza

Wielkiego, uczył religii mojżeszowej w całym Zakładzie tygodniowo godzin 4.

e) dla nauki nadobowiązkowej:

34. Krawczyńska Jadwiga, nauczycielka z kwalifikacją dla szkoły wydziałowej, uczyła języka francuskiego w trzech oddziałach tygodniowo godzin 6.

II.

Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1915/16.

Wystąpili z grona:

Jaworek Piotr, prof. c. k. gimnazjum św. Jacka; Krauzówna Bronisława, j. w.; Piątkiewicz Bronisław, prof. c. k. gimnazjum św. Jacka.

Wstąpili do grona:

Czerwenka Franciszek j. w.; Tretiakówna Karolina j. w.

III.

Plan nauki w roku szkolnym 1915/16.

Wszystkich przedmiotów obowiązkowych uczono według planu, obowiązującego obecnie w gimnazyach galicyjskich, wprowadzonego przez c. k. Radę szkolną krajową rozporządzeniem z dnia 2. sierpnia 1909. L. 44242/IV., a dla języka polskiego rozporządzeniem z dnia 21. lipca 1913. L. 10086/IV.

Plan ten, wydany w osobnej odbitce p. t.:

Plan nauki dla gimnazyów galicyjskich,

nabyć można za pośrednictwem księgarni w Ekonomacie c. k. Namiestnictwa.

Wykaz lektury.

W języku polskim:

W klasie V. Obowiązkowo: W całości czytano „Pana Tadeusza“, „Jana Bieleckiego“, „Makbeta“ Szekspira i „Zemstę“ Fredry, Trylogię H. Sienkiewicza.

Nadobowiązkowo. Byron: Więzień Cylonu; Feliński: Barbara Radziwiłłówna (2 ucz.); Fredro: Pan Benet, Cudzoziemczyni (2 ucz.), Dożywocie, Pan Geldiab, Pan Jowialski, Śluby panieńskie; Konopnicka: Ave patria; Korzeniowski: Mnich, Karpaccy górale; Kraszewski: Masław, Matka królów, Stara baśń; Mickiewicz: Konrad Wallenrod, Świtez (2 ucz.); Molier; Mizantrop, Sawantki, Skąpiec; Orzeszkowa: Oficer, W zimowy wieczór; Prus: Antek, Dzieci, Omyłka, Placówka; Sewer: Matka; Sienkiewicz: Janioł, Stary sługa, Hania, Selim Mirza, Janko muzykant, Organista z Ponikły, Bartek zwycięzca, Za chlebem, Z pamiętników poznańskiego nauczyciela, W pustyni i puszcy; Słowacki: Lilla Weneda (2 ucz.); Ojciec zadumionych (2 ucz.); Sieroszewski: Kulisi; Szekspier: Burza, Hamlet (2 ucz.), Juliusz Cezar, Koryolan, Król Lir, Ryszard II.; Tetmajer: Ksiądz Piotr; Asnyk: Kiejstut.

W klasie VI. obowiązkowo: Kochanowski — Odprawa posłów greckich, Treny; Pasek — Pamiętniki; Sienkiewicz — Trylogia; Zabłocki — Sarmatyzm; Krasicki — Doświadczyński I. ks.; Rzewuski — Listopad; Kito wicz — Pamiętniki.

Nadobowiązkowo: Skarga — Kazania sejmowe; Kraszewski — Powrót do gniazda; Krasicki — Doświadczyński (całość).

W klasie VII. obowiązkowo: Molier: Skąpiec; Zabłocki: Sarmatyzm, Fircyk w zalotach; Feliński: Barbara Radziwiłłówna; Mickiewicz: Ballady i romanse, Dziady, Sonety krymskie, Konrad Wallenrod, Wiersze różne, Księgi pielgrzymstwa; Malczewski: Marya; Goszczyński: Zamek kaniowski; Fredro: Śluby panieńskie; Słowacki: Godzina myśli, Kordyan, Balladyna, Lilla Weneda, Anelli, Beniowski, Liryk, W Szwajcaryi, Książę Niezłomny, Ksiądz Marek; Szekspir: jedna tragedia (do wyboru).

W klasie VIII. obowiązkowo: Słowacki: Anelli, Lilla Weneda, Balladyna, Sen srebrny Salomei, Książę niezłomny, Ksiądz

Marek, I-szy rapsod „Króla-Ducha“; „Podróż na wschód“, Beniowski; Krasiński: Nieboska komedia, Irydyon, Przedświt, Psalmy przyszłości; W. Pol: Pieśń o ziemi naszej; Pieśń o domu naszym; Ujejski: Skargi Jeremiego; Korzeniowski: „Mnich“; Kraszewski: „Stara baśń“; Asnyk: Epilog do Snu grobów, Napad na Parnas, Nad głębiami; Wyspiański: Wesele; Sienkiewicz: „Quo vadis“; Prus: „Wybór nowel“.

W języku niemieckim.

W klasie V. Nadobowiązkowo: Auerbach: Ein eigen Haus; Eichendorf: Aus dem Leben eines Taugenichts; Heyse: Der verlorene Sohn; Seidl: Der Rosenkönig, (*Eichhornówna*); Seidl: Das alte Haus, (*Fuksiewiczówna*); de la Fouqué: Undine; Rosegger: Das Holzknechthaus, Das Felsenbildniss; Seidl: Daniel Siebenstern (*Lewinówna*); Hauff: Die Erretung Fatmes; Hoffmann: Perke von Helgoland; Wichert: Ausas und Gritta (*Peitzerówna*); Lessing: Philotas; Ibsen: Klein Elyof (*Przeworska*); Hauff: Kalif Storch (*Regiećówna*), Rosegger: Das Haus auf der Höhe (*Süsserówna*);

W klasie VI. Obowiązkowo: Goethe: Hermann und Dorothea; Schiller: Kabale und Liebe.

Nadobowiązkowo: Goethe: Die Leiden des jungen Werthers; Schiller: Jungfrau von Orleans, Turandot; Lessing: Minna von Barnhelm; Freytag: Jurnalisten.

W klasie VII. obowiązkowo: Schiller: Wilhelm Tell. Nadobowiązkowo: Schiller: Die Jungfrau von Orleans; Frensen: Jörn Uhl; Goethe: Wilhelm Meisters Lehrjahre (*Gutkowska*); Lessing: Minna von Barnhelm; Goethe: Egmont; Schiller: Kabale und Liebe; Grillparzer: Das goldene Vlies (*Kronengoldówna*).

W klasie VIII. obowiązkowo: Goethe: Iphigenie auf Tauris. Nadobowiązkowo: Schiller: Maria Stuart; Lessing: Nathan der Weise (*Leistnerówna*); Kleist: Der zerbrochene Krug, Rätchen von Heilbron; W. Hauff: Lichtenstein (*Kopfówna*).

Lektura łacińska.

W klasie III.: Kornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus.

W klasie IV.: Cezar: *Bellum Gallicum* (ks. I., z wyjątkiem

kilku rozdziałów, II, 15—28; IV, 20—38. V. 18—24; VI. 1, 9—29; VII. 1—7.

W klasie V. Owidyusz: *Metamorfozy*: Przedmowa poety, Cztery pory wieku, Zgromadzenie bogów, Potop, Deukalion i Pyrrha, Porwanie Prozerpiny, Niobe, Dedalus i Ikarus, Filomon i Baucis, Orfeusz i Eurydyka, król Midas; *Treny*: Pożegnanie Rzymu, Żywot własny; *Liwiusz*: ks. II.

W klasie VI.: C. Sallustius Crispus: *De bello Catilinae*; Plinius: 14 listów; M. T. Cicero: *In Catilinam* I.; P. Vergilius Maro: *Laudes vitae rusticae*, *Laudes Italiae*; I. *Eclog*; Aeneis I. 1—560 i II.

W klasie VII. Cicero: *Oratio in Verrem* IV., Cato maior *de senectute*; Vergilius: Aeneis ks. IV. i VI. 440—628; Pliniusza młodszego — listów 10.

W klasie VIII.: Horatius-Carmina I. 1, 3, 4, 6—10, 14, 18, 21, 22, 24, 26, 29, 31, 34, 36, 37; II. 1—4, 7, 10, 13, 14, 16—18; III. 1—3, 8, 9, 13, 23, 30; IV. 3, 7, 12; *Epodon* 2, 7; *Satirarum* I. 1—9; *Epistolae* I. 2 i „*De arte poetica*“ (wyjątki); Tacitus-*Annales* I. 1—45, II. 41—43, 53—55, 69—84 i ustępy z dalszych ksiąg.

Lektura grecka.

W klasie V. Ksenofont: *Anabasis* ustęp 1, 2, 4—8, 13; Homer: *Iliada* ks. I., III., 1—150.

W klasie VI. Homer-*Iliada* ks. VI., VII., X., XVI., XXII.; Herodot ks. VIII.

W klasie VII.: Homer: *Odysea* ks. I. 1—78, V.—VII., XI., XVI., XXII. (w skróceniu); Demostenes: I. mowa *Olintyjska*; Plato: *Apologia* i *Kryton*.

W klasie VIII.: Plato: *Apologia* i koniec *Fedona*; Sofokles: *Filoktet*; Homer: *Odysea* XXIV.

IV.

Tematy wypracowań piśmiennych w r. szk. 1915/6.

A) W języku polskim:

KLASA V.

1. Przechadzka na Wawel (myśli i uczucia) (dom.).
2. Potęgą miłości ojczyzny (n. p. czyt. ustępów) (szk.).
3. Życie w dawnych grodach (n. p. P. T.) (szk.).

4. Pożytki i przyjemności płynące z obcowania z przyrodą (dom.).
5. Smutki i radości w porze zimowej (dom.).
6. Jacek Soplica a Kmicic (szk.).
7. Wiosna a młodość (dom.).
8. P. Tadeusz jako obraz polskiego życia (szk.).
9. Nasze grzechy przeciw prawdzie zawartej w słowach poety:
Cudze chwalicie, swego nie znacie
Sami nie wiecie, co posiadacie (dom.).
10. Rozwój akcji w dowolnie obranej tragedyi (szk.).

J. Bystrzycki.

KLASA VI.

1. Przyczyny powolnego rozw. oświaty w Polsce średniow. (szk.).
2. *a)* Kogo nazywamy bohaterem? *b)* Bardziej boli od języka, jak od miecza (do wyboru) (dom.).
3. Jak sobie wyobrażał Mikołaj Rej ideał „pocziwego człowieka”? (szk.).
4. Jakie miał znaczenie humanizm dla rozwoju polskiej oświaty i literatury? (dom.).
5. Modrzewski a Orzechowski (Podobieństwa i różnice) (szk.).
6. Charakterystyka szlachty polskiej w XVII. w. (na podstawie lektury „Trylogii” Sienkiewicza) (dom.).
7. Dlaczego postać Skargi drogą jest polskiemu sercu? (szk.).
8. Napisać nowelę na temat: *a)* Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie; *b)* Ciche bohaterstwo (do wyboru) (dom.).
9. Geneza i rozwój parlamentaryzmu w Polsce (szk.).
10. Dwa światy w „Listopadzie” Rzewuskiego (dom.).

J. Piasecki.

KLASA VII.

1. Rola kobiety w czasie wojny (dom.).
2. Na czym polegało odrodzenie ducha i literatury polskiej w epoce stanisławowskiej? (szk.).
3. Wojna r. 1914/15 (Obrazek z własnego przeżycia lub wrażeń wojennych) (dom.).
4. Tragedya pseudoklasyczna (Wykazanie jej cech charakterystycznych na podstawie „Cyda” Kornela i „Barbary” Felińskiego) (szk.).
5. *a)* Mickiewicz jako ideał młodzieńca polskiego albo *b)* Hasła i ideały Filareckie w świetle poezyi Mickiewicza (do wyboru) (dom.).

6. „Obiit Gustavus, natus est Conradus“ — jako wyraz wewnętrznej przemiany poety (szk.).
7. Pierwiastek ukraiński w „Maryi“ Malczewskiego (dom.).
8. Atmosfera dworu polskiego w „Panu Tadeuszu“, „Maryi“ i „Ślubach panieńskich“ (szk.).
9. Charakterystyka Słowackiego na podstawie poetyckiej jego autobiografii (szk.).
10. Tragedya pseudoklasyczna i jej arcydzieło „Barbara Radziwiłłówna“ (szk.).

J. Wiśniowski.

KLASA VIII.

1. Czem działa na nas „Pan Tadeusz“? (szk.).
2. Rozwinąć i uzasadnić sąd Mickiewicza o pierwszych utworach J. Słowackiego (dom.).
3. Zamierzczyła przeszłość Polski w tragediach J. Słowackiego (szk.).
4. Charakterystyka świata pogańskiego w „Quo vadis“ Sienkiewicza (dom.).
5. Myśli Słowackiego o Polsce (szk.).
6. Jak zamieniał życie w poezję hr. Henryk (szk.).
7. Rozwinąć myśl Goethego:
„Alles was unseren Geist befreit ohne uns Herrschaft über uns selbst zu geben, ist verderblich“ (dom.).
8. Znaczenie poezji romantycznej w naszym życiu porzobrowem (dom.).

J. Bystrzycki.

B) W języku niemieckim:

KLASA V.

1. Die menschliche Dummheit ist unerschöpflich (Auf Grund des Andersenschen Märchens: „Des Kaisers neue Kleider“) (szk.).
2. Es ist nichts so fein gesponnen
Es kommt doch ans Licht der Sonnen.
(Auf Grund des Märchens: „Das klagende Lied“) (dom.).
3. Ist ewige Jugend ein grosses Glück? (szk.).
4. Cäsars Bedeutung (dom.).

5. Ein Leichenbegängnis in Rom und bei uns (szk.).
6. Zirkuspiele in Rom (szk.).
7. Inhaltsangabe des Gedichtes von Wolfgang Müller: „Der Mönch von Heisterbach“ (szk.).
8. Die Wertschätzung der japanischen Kultur (dom.).
9. Robinsons Geschichte als Entwicklungsbild der menschlichen Kultur (dom.).
10. Gedankengang in dem Rückertschen Gedichte: „Chidher“ (szk.).
11. Kurzer Gedankengang und Grundgedanke der Schillerschen Ballade: „Bürgschaft“ (dom.).
12. Wie entsteht ein Buch? (Nach der Lektüre) (szk.).
13. Auf welche Weise wird der Tod des Ibykus gerächt? (Nach Schillers Ballade: „die Kranische des Ibykus“) (dom.).
14. Wie möchte ich meine Ferien zubringen? (szk.).

J. Ippoldt.

KLASA VI.

1. Parcivals Jugendjahre (szkol.).
2. Die Ereignisse, welche dem Kampfe mit dem Drachen vorangehen (dom.).
3. Schiller als Regimentsmedikus (szk.).
4. Die Sendung des Pfarrers und Apothekers zu den Vertriebenen (dom.).
5. Die Falkenjagd im Mittelalter (szk.).
6. „Wer geringe Ding' wenig acht't,
Sich um geringere Mühe macht“. (Veranschaulicht an der Legende von Hufeisen) (dom.).
7. Wie lebte man in Deutschland im 13 Jhd.? (szk.).
8. Hektors Abschied (dom.).
9. Der hansische Handel (szk.).
10. Vater und Sohn in Schillers Kabale und Liebe (dom.).
11. Die Ankunfts- und Wegzugstermine der Wandervögel (szk.).

E. Drożdżikowski.

KLASA VII.

1. Verschiedene Kriegerscheinungen in dem Lesestücke: „Was die Grossmutter anno 1806 u. 1813 erzählt“? (szk.).

2. Die Industrie in ihrem Einfluss auf das Familienleben (Auf Grund des Lesestückes „Sein Lebenswerk“) (dom.).
3. Hautzner Michel als Arzt.
(Auf Grund der Novelle „Treff-As) (dom.).
4. Vergleichende Analyse der Balladenstoffe in Bürges Lenore. (Auf Grund des Schulunterrichtes) (szk.).
5. Schillers Lehrtätigkeit in Jena. (Auf Grund des Schulunterrichtes) (dom.).
6. Die Wohltäter im Leben Schillers. (Auf Grund d. Schulunterrichtes) (szk.).
7. Die Frauencharaktere in Schillers Wilhelm Tell (dom.).
8. Inwiefern deutet das Nibelungenlied die Nationaleigenschaften der Deutschen an? (Auf Grund d. Schulunterrichtes) (szk.).
9. Worin beruht der aktuelle Ideengehalt von Schillers Wilhelm Tell? (Auf Grund der Schullektüre) (dom.).
10. Erklärung der wichtigsten Gedanken in Goethes Gedichte: das Göttliche.

Dr. J. Jakóbiec.

KLASA VIII.

1. Wie spielen die Kinder? (Im Anschluss an das Lesestück „die Appelschnut“) (dom.).
2. Darstellung der stufenweisen Vorbereitung des Ausganges in der Novelle „Immensee“ (szk.).
3. Die Evolution einiger Gesellschaftsformen. (Im Anschluss an die Lektüre von Schillers „Lied von der Glocke“) (dom.).
4. Rousseau's Ideen in ihrer Einwirkung auf einige Kulturercheinungen des 19. Jahrhunderts. (Im Anschluss an das Lesestück: Rousseau und Kant) (szk.).
5. Die Wertschätzung der menschlichen Lebenszwecke. (Im freien Anschluss an das Lesestück: D. Toten Sehnsucht) (dom.).
6. Die Welt als ästhetisches Phänomen betrachtet. (Im Anschluss an das Lesestück: Wie erziehen wir unser Auge zum Sehen? (szk.).
7. Die Schicksale einer Familie in Kriegszeiten. (Im Anschluss an die „Lithuania“ von Grottgger) (dom.).
8. Goethes Universalismus. (Auf Grund des Schulunterrichtes) (szk.).

9. Sieg der Wahrheit in Goethes Iphigenie auf Tauris. (Auf Grund der Schullektüre) (dom).

Dr. J. Jakóbiec.

C. Przy egzaminie dojrzałości;

1. Z języka polskiego do wyboru:
  - a) Świat nadprzyrodzony w poezji romantycznej.
  - b) Myśl Krasińskiego: „Idź i czyń, choćbyś zwątpił o braci twojej, czyń ciągle i bez wytchnienia” — drogowskazem pracy narodowej.
  - c) Hellada i Rzym jako stale działające czynniki w dziejach kultury europejskiej.
- 2) Z języka łacińskiego:

Przełożyć na język polski: Tacit. Ann. XV. 38. „Sequitur clades...” do słów „exercerent, seu iussu”.
3. Z języka greckiego:

Przełożyć na język polski: Sofoklesa Ajas w. 485 — 500 i 506—517.

V.

Stan zbiorów naukowych.

1. Biblioteka polska.

Biblioteka polska dla uczennic liczy dzieł 1239 w 1819 tomach. W r. b. przybyło 72 dzieł w 80 tomach. Zakupiono 64 dzieł z datków na środki naukowe, złożonych przy wpisach przez uczennice, 8 otrzymano w darze

a) dla klas I—IV. 27 dzieł, a mianowicie: Barański: Pieśni patryotyczne i narodowe; Becher-Stowe: Chata wuja Toma (dar); Biblioteczka „Małego Światka”: Cudowne drzewo; Czechowiczówna-Sikorski: Gry i zabawy ruchowe; Dyakowski: Z naszej przyrody; Gawiński: Lolek Grenadyr; Gomulicki: Życie dla Ojczyzny; Grudzińska: Nad Dniestrem; Hugo: Galernik; Jezierski: Cuda wyspy tajemniczej; Kraszewski: Przygody Żaka; Leśniewska: Entuzjastka; W pamiętnym roku Wojny; Mayne Reid: Wygnańcy w lesie (dar); Porwana siostra (dar); Rudnicka-Joteyko:

Na łonie przyrody; Smoleński; Krajobraz Polski; Sienkiewicz: Quo Vadis? w zmniejszeniu (dar); Szycówna: Dziewczę polskie; Umiński: Po kraju; Wróblewski: Nad Prądnikiem (dar); Verne: Podróż naokoło świata w 80 dniach (dar); Zielińska: Nieznany bohater śląski; Żmijewska: Skauci.

b) dla klas V—VIII. 45 dzieł, a mianowicie: Biblioteka Krakowska: Milicya wolnego miasta Krakowa; Kraków w początkach powstania styczniowego i wyprawa na Miechów; Cenzura w wolnem mieście Krakowie 1832—1846; Bystrzycki: Krasiński a Kajsiewicz; Carlyle: Pracuj i nie trać nadziei; Dobrowolski: Wyprawy polarne; Dygasiński: Co się dzieje w gniazdach; Wilk, psy i ludzie; Goethe: Cierpienia młodego Wertera; Herman i Dorota; Goszczyński: Król zamczyska; Zamek Kaniowski; Gąsiorowski: Książę Józef; Hauptmann: Dzwon zatopiony; Hupka: Z wędrówki po Indyach; Hymn ludowy austriacki, melodia i tekst; Jagniątkowski: W krainie Bokserów, Polak w legii cudzoziemskiej; Jakubski: W krainach słońca; Kamiński: Zabobon czyli Krakowiacy i Górale; Kipling: Pod niebem Indyjskiem (dar); Korabicz: Kiry i wawrzyny; Kraszewski: Brühl; Merwin: W krainie dolara (dar); Molière: Skąpiec; Mizantrop; Newcomb: Astronomia; — Pamiętniki hr. de Segur; Reymont: Rok 1794. Ostatni Sejm Rzeczypospolitej; Rocznik Krakowski t. XVI; Rzewuski: Listopad; Rydel: Poezye; Schiller: Dziewica Orleańska; Sienkiewicz: Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski; Sieroszewski: Józef Piłsudski; Skiba: Paryżanin; Szczepański: Pieśń polska w latach Wielkiej Wojny; Szlakiem Bojowym Legionów; Szujski: Wydanie zbiorowe, serya I, t. II; Wydanie zbiorowe, serya II; Tetmajer: Poezye; Weyssenhoff: Znaj Pana; Zabłocki: Firecyk w zalotach.

2. Biblioteka francuska

dla uczennic liczy 66 dzieł w 67 tomach.

3. Biblioteka niemiecka

dla uczennic liczy 102 dzieł w 114 tomach.

Do powiększenia biblioteki przyczynili się: prof. St. Kannenberg i Wilkówna Irena, ucz. kl. I.

Udział uczenic i ruch książek w bibliotece w r. 1915/16.

Klasa:	Liczba uczenic wypożyczających książki: a) polskie, b) franc. c) niem.			Liczba wyp. książek a) polskich, b) franc. c) niem.		
I.	23	—	3	615	—	3
II.	19	—	3	387	—	4
III.	23	1	2	379	1	8
IV.	16	—	4	288	—	14
V.	16	3	11	229	3	29
VI.	18	1	—	251	1	—
VII.	14	4	1	152	4	1
VIII.	17	—	1	294	—	—
Razem	146	9	25	2595	9	59

4. Biblioteka podręczna dla nauczycieli

zawiera wydania klasyków łacińskich i greckich, oraz podręczniki szkolne w liczbie 162 dzieł, tomów 164; w b. r. szk. otrzymano w darze 5 tomów: od prof. Chowańca 4 tomy i rady szk., prof. A. Mazanowskiego 1 tom (w r. szk. 1914/15).

5. Przybory do illustrowania klasyków starożytnych.

Zbiór składa się z 9 nrów, obejmujących 32 sztuk.

6. Przybory do nauki geografii i historii.

Zbiór obejmuje 2 globusy, 38 map ściennych i 1 plastyczną.

7. Gabinet nauk przyrodniczych.

A. Zoologia.

Dział ten zawiera:

Szkieletów	4; razem	4
Czaszek	4; "	4
Ssaków wypchanych 7; w formal.	1; "	8
Ptaków " 11; "	0; "	11
Gadów " 0; "	6; "	6
Płazów " 0; "	3; "	3
Ryb " 3; "	5; "	8
Jaj rybich suchych 3; "	0; "	3
Owadów (biolog zest.) suchych 4; w spiryt.	6; "	10
Owadów suchych wszystkich rzędów gablotek ściennych	4; "	4

Jaj owadzych suchych 1; w formal.	0; "	1
Wijów " 0; "	3; "	3
Pajęczaków " 0; "	2; "	2
Skorupiaków " 3; "	2; "	5
Robaków " 0; "	8; "	8
Mięczaków " 18; "	3; "	21
Oślonnic " 0; "	2; "	2
Szkarłupni " 6; "	1; "	7
Jamochłonów " 8; "	0; "	8
Preparatów anatomicznych		5
Gniazd ptasich z jajami		1
Naskórek zaskońca		2
Tablic ściennych		64

B. Botanika.

Modele	2
Tablice: roślin jawnokwiatowych	20
" skrytokwiatowych	3
Okazy naturalne: glonów morskich gatunków	3
śluzowców gatunków	6
grzybów gatunków	4
przekrojów pni gatunków	2
kwiatostanów roślin dwuliśc.	1
kielkowanie	1
pasorzytów dwuliśc.	3
symbiozy dwuliśc. z bakteriami	2
korek z <i>Quercus suber</i>	1
owoców	5
Zielniki	1

C. Mineralogia i Geologia.

Modele krystaliczne duże	6
Okazy: Pierwiastków	8
Siarczków	14
Tlenków	67
Solowców	29
Tlenkowców	105
Organolitów	41
Skał	30

8. Gabinet fizykałny

składa się z 111 numerów, obejmujących 375 sztuk.

9. Przybory do nauki rysunków

składają się z 3 podstaw drewnianych na modele, 19 modeli gipsowych ornamentów, 6 dużych modeli brył, 5 starożytnych naczyń i 22 modeli sztuki stosowanej.

W b. r. zakupiono: Flakon zakopiański, flakon gliniany, maślnicę, urnę, wałek i wałek do maku, skopiec, dzbanek, donicę, oraz czajnik.

10. Przybory do nauki geometryi.

składają się z 2 cyrkli, 2 kątomierzów i 16 modeli drewnianych dużych brył z przekrojami.

11. Do nauki śpiewu.

Fortepian.

12. Do przyozdobienia kurytarza.

Matejki: Stefan Batory i Hołd pruski, (z daru w kwocie 50 K Dra Andrzeja Chramca w Zakopanem); J. Męciny-Krzesza: Jadwiga, królowa Polski, (z daru ks. Dra Józefa Kaczmarczyka); Matejki: Zygmunt August w Lublinie (z funduszów Zakładu); Kossaka: Elekcya króla Jana Kazimierza, oraz Matejki: Jan III. pod Wiedniem (z daru prof. Stanisława Kannenberg'a); Kossaka: Książę Józef na grobli Raszyńskiej w d. 19. IV. 1809 (z daru Dyrektora).

Wszystkim P. T. ofiarodawcom, którzy tak chętnie przyczynili się do pomnożenia zbiorów Zakładu, składa Dyrekcya niniejszem wyrazy szczerej wdzięczności i podziękowania.

VI.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych.

I. Egzamin poprawczy z mineralogii w kl. V., a z geografii w kl. VI. Ucenice, które otrzymały postęp nie-

dostateczny z mineralogii w kl. V. a z geografii w kl. VI. w „Półrocznym wykazie cenzur“, muszą się poddać egzaminowi poprawczemu do dnia 15. marca. Do klasy następnej nie może przejść uczenica. mająca postęp niedostateczny z jednego z tych przedmiotów, choćby z końcem roku otrzymała postęp dostateczny we wszystkich innych przedmiotach nauki.

II. Okólnik c. k. Rady szkolnej krajowej z dn. 26 sierpnia 1913 r. L. 9742 poleca po myśli reskryptu Pana Ministra wyzn. i ośw. z dnia 1 czerwca 1913 r. L. 2460, aby na przyszłość nie przyznawano stopnia „na ogół uzdolniony“:

1) uczniom, którzy już w roku poprzednim przeszli do klasy wyższej ze stopniem „na ogół uzdolniony“;

2) repetentom, którzy mimo powtarzania klasy nie zdołali we wszystkich przedmiotach osiągnąć dostatecznych wyników;

3) uczniom, którzy w ciągu roku szkolnego przy wszystkich klasyfikacjach okresowych mieli z trzech lub więcej przedmiotów notę niedostateczną;

4) uczniom, którzy przy klasyfikacji z końcem roku szkolnego otrzymają notę niedostateczną w tym samym przedmiocie, w którym na trzeciej konferencyi okresowej, zamykającej I. półrocze, również otrzymali notę niedostateczną.

III. Legitymacye szkolne, uprawniające do zniżki kolejowej, wydawane uczniom mieszkającym poza miejscowością, w której znajduje się ich szkoła, muszą być zatwierdzone przez dyrekcye szkolne z początkiem każdego półrocza szkolnego (c. k. Dyrek. kol. pań. 12/IV 916 L. 6003/536, VI.).

IV. Uczniowie, chcący zdawać egzamin wstępny do klas II—VII w terminie przedwakacyjnym, muszą wnieść podanie do c. k. Rady szkolnej krajowej nie bezpośrednio, lecz za pośrednictwem dyrekcji zakładu, w którym chcą odbyć egzamin (c. k. Rada szk. kraj. 16/V. 1916, L. 9933/IV.).

VII.

Fizyczny rozwój młodzieży.

Jakkolwiek Zakład od chwili swego istnienia nie spuszcza z oka sprawy fizycznego wychowania młodzieży (patrz: Sprawo-

zdanie I. z r. 1905/6 i następne), to przecież z powodu trudności, jakie ma do zwalczania jako Zakład prywatny, nie udało się dotąd urzeczywistnić powyższych uchwał. To też jak w latach poprzednich tak i w tym roku szkolnym uczennice korzystały ze ślizgawki i lawn-tennis wyłącznie pod nadzorem rodziców i opiekunów.

W drugim półroczu 1913/14 r. szkolnego [patrz IX. Sprawozdanie z r. 1913/14 str. 78] zawiązała się **drużyna skautowa**.

Od 4 miesięcy istniejąca drużyna kończyła dnia 14. czerwca 1914 r. swe przedwakacyjne ćwiczenia wycieczką do „Skały Kmity“ koło Zabierzowa. Sosnowy las, który użyczyl skautkom gościny, ochronił je przed przeciągającą burzą — rozbrzmiał prawdziwym weselem młodości. Nikt zapewne z pośród uczestniczek i gości: Rodziców i Profesorów, którzy odwiedzinami obóz skautek zaszczylicili, nie przeczuwał, że ta gromadka zbiera się po raz ostatni na długie miesiące, że i nad nią zacięży złowrogi los wojny.

Rozsypane w kraju i na obczyźnie przez rok cały skautki, tylko luźne ze sobą utrzymywać mogły stosunki. Te, które pozostały w Krakowie, przydzielono do różnych prac w „Sokole“: w kuchni, pralni i szwalni dla tworzących i idących w pole Legionów. Starsze pracowały jako samarytanki na stacji kolejowej. Przez cały rok przetrwał zastęp skautek naszej drużyny prowadzony przez drużynę Langerównę. Jedna ze skautek założyła i prowadziła zastęp skautowy w Bernie Morawskim.

Dopiero początek roku szkolnego 1915/16 zgromadził liczniejsze grono skautek. W październiku 1915 Drużynę zorganizowano w 4 zastępach z ogólną liczbą 33 skautek. Zastęp I. (Jastrzębi) tworzyły skautki absolwentki i uczennice klasy VIII. Zastęp II. (Kozłów) klasa VII., VI. i V. Zastęp III. (Przepiórek) klasa IV. i III., a zastęp IV. (Kruków) klasa II. i I.

Zastępowe zajęły się przedewszystkiem nowo przybyłemi ochotniczkami, by je zaznajomić z celami pracy i wdrożyć do karności. Ostatni ten postulat tylko powoli i z wielkim trudem daje się osiągnąć: obowiązkowość i punktualność niełatwo stają się drugą naturą.

Ogólny plan na rok obejmował: przygotowanie skautek ochotniczek do 1-go egzaminu, skautek strażniczek do 2-go i wprowadzenie zajęć praktycznych w poszczególnych zastępach. W myśl tego Zastęp I., złożony z najstarszych, rozszerzał swe wiadomości

z historii Polski, a jako zajęcie praktyczne obrał zwiedzanie za-
bytków Krakowa. W maju 1915. r. zastęp ten przeszedł do I.
Drużyny akademickiej im. Klaudyi Potockiej.

Zastęp II. przechodził kurs samarytański, obejmujący zasady
anatomii i ratownictwo właściwe z ćwiczeniami praktycznymi.

Zastęp III. zajął się robotami ręcznymi, zrazu robotami dla
Legionistów, potem wyrobem szydełkowych sakiewek na pieniądze.

Zastęp IV. najmłodszy, pomagał w robotach zastępowi Prze-
piórek.

Zbiórki Drużyny rozpadały się na dwa rodzaje: tygodniowe
zbiórki zastępów, najczęściej prowadzone przez zastępowe
i miesięczne zbiórki całej Drużyny prowadzone przez dru-
żynową lub jej zastępczynię. — Na pierwszych ćwiczyły skautki:
musztry, gimnastykę i gry skautowe czyli ćwiczenia spostrzegaw-
czości, pamięci, wzroku i t. d., przyczyniające się do wyrobienia
zręczności i bystrości, szybkiego myślenia. Dołączają się do tych
ćwiczeń ulubione: gry ruchowe i w piłkę, bardzo często uprawiane,
oraz śpiew. Gawędy, prowadzone przez zastępowe, były bądź
z zakresu prawa skautowego, wspomnień rocznic historycznych,
życiorysów sławnych Polaków i Polek — bądź też zastępowano
je, zwłaszcza w czasie robót ręcznych, lekturą: opowiadań legio-
nowych Kadena, pism: „Nowe Życie“ i „Skaut“, nowel Kono-
pnickiej, opowiadań przyrodniczych, życiorysu Emilii Plater.

Zbiórki całej Drużyny mają być przeglądem i umocnieniem
ogólnego życia Drużyny. Jak i zbiórki zastępów zaczynają się
raportem, musztrą lub gimnastyką, obejmują gawędę i ćwiczenia
praktyczne. Gawędy tegorocznych zbiórek Drużyny obejmowały
tematy ogólniejsze 1) Karność i obowiązkowość, 2) Obowiązki polskich
skautek w czasie wojny i wskazówki na przyszłość jako przygo-
towanie do wycieczek, 3) Przed wycieczką i po niej i jako jeden
z tematów obowiązkowych do 2-go egzaminu: Omówienie planu
wycieczek, geografia ziem polskich (przyrod.). Niektóre zbiórki
poświęcono wyłącznie gimnastyce, grom i śpiewowi, oraz spra-
wom wewnętrznym i administracyjnym Drużyny.

Poza swoją Drużyną brały też skautki udział w życiu ogólnem
żeńskich Drużyn krakowskich. Prócz urządanego dla Gimnazjum
poranku w rocznicę listopadową, była Drużyna II. na uroczystości
„Opłątka Drużyn“ w Sokołe, a w wieczorku styczniowym Drużyn
wzięła udział, wykonując ćwiczenia gimnastyczne i piramidki,

worzące żywe obrazy. Wreszcie na obchód rocznicy 3 Maja, jedna ze starszych skautek napisała referat o Konstytucyi. W czasie tego obchodu odbyło się przyrzeczenie skautowe nowych 10 ochotniczek.

Gdy w zimie odbywał się kurs gimnastyki szwedzkiej dla instruktorek skautowych pod przewodnictwem W. P. Jadwigi Mayówny, wzięło w nim udział 7 skautek z drużynową. Do roboty w ogródku, ofiarowanym skautkom przez Przewodniczącą Skautowego Komitetu Pań, zgłosiło się 6 skautek naszej drużyny,

Pod wpływem przeczytowego w „Skaucie“ artykułu o handlu zastęp Kozłów postanowił otworzyć w szkole sklepik z przyborami szkolnemi. Myśl, życzliwie przyjęta przez Dyrekcyę Zakładu, w życie wprowadzona, okazała w ciągu 2 miesięcy (Kram istnieje od maja 1916) bardzo dobre wyniki.

W czasie zimy życie Drużyny zamykało się z konieczności w mieście. Poszczególne zastępy robiły wycieczki celem zwiedzenia Krakowa. Najmłodszy zastęp oglądał zabytki w Rynku głównym, zastęp III. zwiedził Muzeum etnograficzne, zastęp II. Muzeum Narodowe (galerya obrazów), zaś zastęp najstarszy w kilku wycieczkach zwiedził Katedrę i Zamek Krakowski na Wawelu. — W czasie tych wycieczek zwracano uwagę na momenty historyczne i estetyczne, nie zaniedbując ćwiczenia spostrzegawczości i pamięci.

Wycieczki w teren rozpoczęły skautki dopiero od kwietnia. O wpływie przyrody na fizyczny i duchowy rozwój człowieka napisano już, zdaje się, bardzo wiele pięknych i mądrych zdań, jednak istotne znaczenie i doniosłość obcowania z przyrodą o wiele chyba jest większe od wszystkiego, cokolwiek o nim powiedzieć można, i pozostanie nigdy niewyczerpanem źródłem życiowej mądrości i głębokiego, duchowego piękna. Swoboda, bezmiar wolnego powietrza wywiabia w dal. Skautki wyrrywają się na wycieczki — tego roku niestety niebo nielitościwie zbyt często te porywy unicestwia. Z projektowanych co sobotę pod przewodnictwem Dyrektora Zakładu wycieczek przyrodniczych, tylko jedna dojść mogła do skutku, a i to nie bez grzmotów i ulewy.

Ogółem odbyła Drużyna 6 wycieczek. Przysposabiały się do nich dziewczęta już w zimie, przez gawędy, ćwiczenie się w czy-

taniu mapy, znaków konwencyonalnych. Oryentowanie się znane im już było z poprzednich lat.

Każda wycieczka skautowa ma pewne zadanie do spełnienia, cel do osiągnięcia, niezależnie od wspólnego wszystkim wycieczkom celu poznania okolicy, ruchu na świeżem powietrzu, dających pewną sumę przyjemności i pożytku. Pierwsza wiosenna 2/IX., w cudnem słońcu odbyła „wycieczka“, wprowadziła Drużynę tylko na Błonia, gdzie po zdaniu sprawy ze spostrzeżeń po drodze czynionych kilka godzin upłynęło na ochoczych grach i zabawach jak „obrona twierdzy“, „piłka w kolumnach“, „Trzeciak“ i t. d. Po tym wstępie udały się skautki dnia 9/IV. na Wolę Justowską. Zamiast zwyczajnej gawędy otrzymał każdy zastęp pytanie z prawa skautowego, na które pisemnie odpowiadał. Następnie gry biegane. Jako rezultat wycieczki każdy zastęp otrzymał zadanie: opis i rysunek pokroju brzozy, opis pięknego widoku, niezły opis wycieczki. Następna wycieczka po świętach wielkanocnych mogła się odbyć dopiero 8/V. i tylko jako ochotnicza. 9 skautek z Drużynową udało się na Panieńskie Skały. Ćwiczenie w obliczaniu długości i czasu przebytej drogi, obserwacje drzew, wypadły nienajlepiej. Użyteczną okazała się gawęda o drzewach, w szczególności o buku i dębie, które obok nas można było oglądać. Po zabawach na łące wolskiej wróciły skautki do Krakowa. — Odważnie, pod groźącym deszczem niebem, powędrowały skautki wszystkich drużyn dnia 28/V. na Skały Twardowskiego, idąc pojedynczymi zastępami i tym razem po drodze obserwując przechodniów. Po przybyciu na uroczy nad Wisłą pagórek, założono obóz i rozpoczęły się ćwiczenia, gra w „lisa“, „łapał złodzieja“ i wiele innych.

Ze śpiewami powracaliśmy, mając przed oczyma prześlizchny widok Krakowa. Dnia 1/VI. odbyła się ochotnicza całodzienna wycieczka dla starszych skautek do Tyńca, w której uczestniczyło 8 skautek II-giej drużyny z drużynową. Wycieczka miała na celu przedstawić wzorowo sposób prowadzenia wycieczek. Wyruszywszy o 8-mej rano po drodze odbyło piękne ćwiczenia, jak rozpoznawanie i zapamiętanie śladów i wnioskowanie na tej podstawie, terenoznawczy i przyrodniczy opis przebytej drogi. W Tyńcu założono obóz w lesie „na Grodzisku“ o godz. 11-tej. Zastępy gotowały sobie suty obiad, a wolne od zajęć przy kuchni skautki, bawiły się w „podchodzenie ślepego“. Po obiedzie

i odpoczynku, krótkie ćwiczenie w słuchaniu i rozpoznawaniu głosów lasu i obserwowaniu jego mieszkańców, poczem zgromadziła skautki gawęda o celach, sposobie i znaczeniu prowadzenia ćwiczeń na wycieczkach, oraz wykonanie szkicem przebytej dziś drogi. Nastąpiło zwiedzenie ruin tynieckiego zamku i powrót ze śpiewami do Krakowa.

Tak przedstawia się w zarysie roczna praca w drużynie, z wielu powodów jeszcze daleka od doskonałości, a przecież obiecująca. Jakie jest wewnętrzne życie tej gromadki, czy głęboką jest spójnia, jaka łączy ją we wspólnych dążeniach — to są pytania, na które nawet uważny obserwator nie mógłby dziś stanowczej dać odpowiedzi. Bądź co bądź pewną próbą dla młodej organizacyi było wojenne rozpróśnienie, które przecież nie stało się jej rozbiciem, a może i doświadczenie niejedno ze sobą przyniosło. Organizacya i administracya już tego roku mogły być w znacznej części powierzone starszym skautkom. Księgi: kasową, kronikarską, ewidencyjną, zawiadywanie biblioteczką, kierownictwo „kramu“, prowadziły skautki same pod nadzorem drużynowej. Pracę w Drużynie ustalała co miesiąc Rada Drużyny przez układanie planu pracy, składanie raportów drużynowej i omawianie wszelkich spraw wewnętrznych i administracyjnych.

Zbiórki skautek, dzięki przychylności Dyrekcyi, mogły się odbywać w jednej ze sal Zakładu. Tę to „Izbę skautową“ zdobiło artystycznie przez jedną ze skautek II. zastępu wykonane „Prawo skautowe“ — tablica z węzłami, mapa, kalendarzyk historyczny, układany przez 2 skautki. — Drużyna posiada biblioteczkę, powiększoną przez użyczenie kilkunastu dzieł z „Biblioteki uczennic“ — trochę ruchomości, szafę, darowaną przez jedną z dawnych skautek, kociołki do gotowania, mapy, apteczkę i t. d.

Ruch skautowy w drużynie i praca przedstawia się w cyfrach następująco:

Liczba skautek w październiku 1915 r.	33
Wstąpiło w ciągu roku skautek	9
Wystąpiło wskutek słabego zdrowia i wyjazdu	2
Z innych powodów	1
Usunięto z drużyny (wskutek niespełnienia obowiązków)	2
Urlop nieograniczony otrzymało ze względu na zdrowie	3

Urlop czasowy za złe postępy w nauce . . .	4	
Urlop czasowy z powodu matury	2	
Przez wystąpienie I. zastępu do Drużyny akademickiej ubyli	8	
Liczba skautek w czerwcu 1916 r.	29	
Egzamin ochotniczy zdało w r. 1915/16 . .	14	razem 24 1 egzamin. 23 po przyrz.
Przyrzeczenia skautowe złożyło w r. 1915/16	10	
Zbiórek zastępów odbyło się	125	
Zbiórek Drużyny odbyło się	12	
Wycieczek dla zwiedzenia Krakowa było . .	6	
Wycieczek w teren było	6	
Zebrań Rady Drużyny było	10	
Uroczystości było	4	

Jadwiga Krawczyńska.

VII. IX. (*Vacant*).

X.

Nadobowiązkowa praca uczenic.

Kółko literackie.

Około Nowego Roku 1916 zawiązało się kółko literackie. Kuratorem był prof. Piasecki, a należały prawie wszystkie uczennice kl. VI. Zebrania odbywały się w soboty popołudniu.

Cel: rozszerzenie i pogłębienie literatury ojczystej i powszechnej. Omawiano zagadnienia z poetyki (dokładniej nowelę i dramat).

Przeczytano i omówiono: Aischylosa: Prometeusa w okowach (w skróceniu), Sofoklesa: Antygonę, Plauta: Garnek złota (w skróceniu), Szekspira: Makbeta, Zabłockiego: Sarmatyzm. Nadto kilkanaście nowel.

Uczennice przygotowywały krótkie referaty, które wygłaszały później przeważnie swobodnie z pamięci; następowała dyskusja.

Butrymowiczówna Alina i Ryszkowska Marya: Charakterystyka Reja jako pisarza; Fiałówna Olga: O humanizmie; Hirschówna Marya: Charakterystyka Reja; Kluzekówna Zofia: Jakich reform domagali się nasi pisarze polityczni XVI. wieku? Kurkówna Ale-

ksandra: Charakterystyka porównawcza Reja i Kochanowskiego; Magierzanka Jadwiga: O Krasickiego Przyпадkach Mikołaja Doświadczyńskiego; Porębska Helena: O Kazaniach sejmowych Skargi; Ryszkowska Marya: Obrazy przyrody w „Panu Tadeuszu”; Stankiewiczówna Jadwiga: „Treny” Kochanowskiego a „Ojciec zadżumionych” Słowackiego.

XI.

Zestawienie dochodów i rozchodów.

A. Biblioteka.

Stan funduszu na środki naukowe.

Pozostałość z roku szkolnego 1913/14	72 K 35 h
Ze składek uczniów wpłynęło w r. szk. 1914/15	306 „ — „
„ „ „ „ „ 1915/16	338 „ — „
Zwrot za uszkodzone tabl. zoolog.	4 „ 80 „
Zwrot za zgubione książki	15 „ 08 „
Odsetki do 31./XII. 1915	7 „ 50 „
Dochód razem	743 K 73 h

Wydatki:

Kupno książek	203 K 38 h
Introligator	41 „ 20 „
Wkładka do Tow. Mił. hist. i zabytków Krakowa za r. 1915 i 16	18 „ — „
Modele dla gabinetu rysunków	29 „ 80 „
Naczynia szklane dla gabinetu fizykalnego	8 „ 29 „
Zwrot Fadenównie i Marcinkowskiej	4 „ — „
Karton na kartki dla wypożyczających	3 „ — „
Książka biblioteczna	2 „ 20 „
Wydatki razem	309 K 87 h

Pozostaje na rok szk. 1915/16 na książeczkę Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu Nr. 7912 . 433 K 86 h

B.

Pomoc koleżeńska.

a) Biblioteka.

Biblioteka Pomocy koleżeńskiej liczy 379 książek.

W b. r. zakupiono 1 książkę, 44 otrzymano w darze od uczenic: Czarnkównej z kl. IV (7), Grochównej z kl. II (3), Hruby'ównej, abiturjentki (4), Jaremkiewiczówny z kl. III (5), Jaskowicówny z kl. III (7), Jeromé'ówny, abiturjentki (9), Króźlówny z kl. VII (1), Marcinkowskiej z kl. VII (3) i Setkowiczówny, abiturjentki (3).

b) Stan funduszu.

Przychód:

Pozostałość z roku szkolnego 1913/14	204 K 32 h
Odsetki	10 " 62 "
Przy wpisach złożyli w r. szk. 1914/15 WW. PP.:	
Hruby Karol	20 " — "
Kuczyńska Franciszkowa	11 " — "
Fischlerowa Jakóbową, Süsser Bernard po 5 K	10 " — "
Kronengold Albert	4 " — "
Dr. Eichhorn Ferdynand, Dr. Grażyński Edward, Jaskowiec Jan, Kucharski Walenty, Porębska Au- gustowa, Setkowiczówna Karolina, uczennice kl. VII z r. szk. 1913/14 po 3 K	21 " — "
Aronsohnowa Jakóbową, Buchbinder Leon, Ku- biczek Franciszek, Kuźniarowa Leonowa, Lie- beskind Bernard, Dr. Przeworski Jakób, Dr. Su- limir Roman, Dr. Unger Józef i Wachtłowa Róża po 2 K	18 " — "
Dr. Chmura Wincenty, Dr. Ciechanowski Stani- sław, radca Czubek Jan, Dobrzańska Julianowa, Groch Wiktor, Kisielewska Zofia, Kłaput Piotr, Pachoński Michał, Presser Joachim, Różycki Władysław, Schreiber Stefan i Wachsmannowa po 1 K	12 " — "
Przy wpisach w r. szk. 1915/16 złożyli WW. PP.:	
Fischlerowa Jakóbową	5 " — "
Kleinberżanka Irena	6 " — "
Do przeniesienia	321 K 94 h

Z przeniesienia . . .	321 K 94 h
Marcinkowski Włodzimierz, Süsser Bernard po 4 korony	8 " — "
Eichornowa Ferdynandowa, Dr Grażyński Ed- ward po 3 K	6 " — "
Diak Jan, Landy'owa Ludwikowa, Krawczyński Walery, Kronengold Albert, Porębska Augu- stowa po 2 K	10 " — "
Gutkowska Romanowa, Oberlaenderowa Salo- monowa i Wachtłowa Róża po 1 K	3 " — "
Fischerówna Jadwiga	— " 12 "
WP. Getter Stan., st. zarządca poczty w Stryju (przy odbiorze duplikatów)	3 " — "
Reszta z kupna zeszyt. kaligr.	— " 38 "
„ z taks	— " 90 "
„ ze składki na papier do piśmien egza- minu dojrzałości	— " 75 "
Z zapomnianych składek	2 " 40 "
Rozchód . . .	356 K 49 h

Rozchód:

Na podręczniki szkolne dla niezamożnych uczenic . . .	2 K 40 h
Za jedną uczenicę dopłacono do czesnego za czerwiec 1914/15	4 " — "
Na opłatę szkolną 4-em niezamożnym uczniom . . .	297 " — "
Razem . . .	303 K 40 h

Pozostaje w d. 11. czerwca na rok szkolny 1916/17 na
książeczce Banku galic. dla handlu i przem. Nr. 7776 53 K 09 h

Szlachetnym ofiarodawcom składa Dyrekcyja w imieniu nie-
zamożnych uczenic najserdeczniejsze podziękowanie.

XII.

Statystyka uczenic.

	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Liczba uczenic:									
Z końc. roku szk. 1914/15 było uczenic:									
a) publicznych	5	7	8	9	5	7	7	13	61
b) prywatnych	1	1	1	—	—	1	—	1	5
Razem	6	8	9	9	5	8	7	14	66
Na pocz. roku szk. 1915/16 przyjęto uczenic:									
a) publicznych	22	14	20	16	14	17	14	13	130
b) prywatnych	—	—	—	—	1	1	—	1	3
W ciągu roku wstąpiło . . .	3	6	8	2	1	6	5	8	39
Wogóle przyj. w r. 1915/16	25	20	28	18	16	24	19	22	172
I. z innych zakładów . . .	25	15	9	3	—	5	4	4	65
II. z tutejszego zakładu . .	—	5	19	15	16	19	15	18	107
Razem	25	20	28	18	16	24	19	22	172
W ciągu roku wystąpiło . .	2	2	3	1	1	3	1	4	17
Z końc. roku szk. 1915/16 było zatem	23	18	25	17	15	21	18	18	155
Mędzy niemi było:									
a) uczenic publicznych . .	23	18	23	17	14	20	16	17	148
b) prywatnych	—	—	2	—	1	1	2	1	7
2. Według miejsca urodzenia:									
Z Krakowa	13	9	15 ¹	9	6	9	9	5	75 ¹
„ W. Ks. Krakowskiego . .	1	—	1	1	—	2	2	—	7
„ Galicyi	8	9	6 ¹	5	8 ¹	9 ¹	5 ²	11 ¹	61 ⁶
„ Królestwa Polskiego . .	1	—	1	1	—	—	—	—	3
„ Austrii poza Galicyą . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1
„ Rosyi	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	16 ¹	148 ⁷

	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
3. Według miejsca pobytu rodziców było :									
a) miejscowych	20	14	18 ²	16	13	14 ¹	12	14 ¹	121 ⁶
b) zamiejscowych	3	4	5	1	1 ¹	6	4 ²	3	27 ¹
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷
4. Według stanu rodziców było :									
Córek urzęd. państw. i prof.	12	6	8	7	6	8 ¹	3 ²	8 ¹	58 ⁴
" " autonom.	1	2	1	1	—	1	1	—	7
" " prywatnych	5	2	6	—	1	—	2	1	17
" wojskowych	—	1	—	—	—	—	1	1	3
" adwokat. i notar. . .	2	3	1 ¹	3	1	1	1	—	12 ¹
" lekarzy	—	1	—	1	1	2	—	—	5
" aptekarzy	—	—	—	—	0 ¹	—	—	—	0 ¹
" właścicieli dóbr i realności	1	—	1	—	1	—	3	1	7
" inżyn. i budown. . .	—	—	1	—	—	1	—	1	3
" przemysłowców . .	—	1	1	—	—	1	1	1	5
" artystów i literatów	—	—	—	—	—	—	1	—	1
" nauczycieli ludow.	—	—	2 ¹	—	2	2	—	—	6 ¹
" kupców	1	2	—	4	2	2	2	4	17
" rzemieślników . .	—	—	1	1	—	2	—	—	4
" sług państwowych	—	—	1	—	—	—	—	—	1
" wdów i emeryt. . .	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷
5. Według języka ojczystego było :									
Polek	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷
6. Według wyznania religijnego było :									
Rzymsko-katolickiego .	19	13	19 ¹	11	10 ¹	15 ¹	12 ²	13 ¹	112 ⁶
Grecko-katolickiego . .	—	—	—	—	1	1	—	—	2
Ewangelickiego	—	—	1	—	—	1	—	—	2
Mojżeszowego	4	5	3 ¹	6	3	3	4	4	32 ¹
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷

7. Wiek uczenie: Z końc. roku szk. 1915/16 było uczenie mających ukończonych:	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Lat 10	3	—	—	—	—	—	—	—	3
" 11	9	—	—	—	—	—	—	—	9
" 12	9	12	1	—	—	—	—	—	22
" 13	2	4	12 ²	6	—	—	—	—	24 ²
" 14	—	1	8	5	1	—	—	—	15
" 15	—	1	2	5	9	3	—	—	20
" 16	—	—	—	—	—	11	—	—	11
" 17	—	—	—	1	2 ¹	3	8	1	15 ¹
" 18	—	—	—	—	2	3	6 ²	9	20 ²
" 19	—	—	—	—	—	0 ¹	1	6 ¹	7 ²
" 20	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷
8. Klasyfikacja uczenie:									
a) Z końc. r. szk. 1915/16 było do klasy następn.:									
Chlubnie uzdolnionych	4	8	6 ¹	2	5	7	6	8 ¹	47 ²
Uzdolnionych	18	9	16 ¹	11	7	11	10 ²	9	90 ³
Na ogół uzdolnionych	1	—	1	4	—	—	—	—	6
Nieuzdolnionych	—	1	—	—	2	1	—	—	4
Do egz. popr. przeznac.	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	0 ¹	0 ¹	—	—	0 ²
Razem	23	18	23 ²	17	14 ¹	20 ¹	16 ²	17 ¹	148 ⁷
b) Uzupełnienie klasyfik. za rok szkol. 1914/15:									
Pozw. na egz. popr. otrz.	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Egzamin popr. złożyła	—	—	—	—	—	—	1	—	1
c) Ostateczny wynik klasyfikacji za rok szkolny 1914/15:									
Do klasy następnej było:									
Chlubnie uzdolnionych	2	4 ¹	2	3	5	2	5	11 ¹	34 ²
Uzdolnionych	2 ¹	3	6 ¹	6	—	4 ¹	2	2	25 ³
Na ogół uzdolnionych	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nieuzdolnionych	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Nie klasyfikowano	—	1	—	—	—	—	—	0 ²	1
Przed klasyfik. wystąpiło	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Razem	6 ¹	8 ¹	8 ¹	9	5	7 ¹	7	13 ¹	63 ⁵

	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
9. Uczęszczanie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych:									
1. Język francuski . . .	13	9	9	8	4	6	2	—	51

XIII.

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1915/6 rozpoczął się dnia 5. września 1915 r. uroczystem nabożeństwem odprawionem w kościele N. P. Maryi.

Wpisy uczenic do wszystkich klas odbywały się w dniach 27. i 28. czerwca, oraz 30. i 31. sierpnia i 1—2 września. Z początkiem roku szkolnego zapisało się uczenic publicznych 136.

Egzamin wstępny do I. klasy gimnazjalnej odbył się dnia 28. czerwca i 4. września. Do egzaminu do I. kl. zgłosiło się uczenic 22. Wszystkie przyjęto.

Dnia 9. września święcił Zakład rocznicę śmierci, a dnia 19. listopada dzień imienin ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 4. października obchodził Zakład uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele OO. Reformatów, Imieniny Najjaśniejszego Pana. Przed nabożeństwem odbył się w udekorowanej sali kl. VIII. poranek.

Prof. F. Gątkiewicz przemówił na temat: Cesarz Franciszek Józef I. w aureoli cnót i dzieł monarszych.

Historia narodów i państw od najdawniejszych czasów do dni naszych podaje listę władców z Bożej łaski lub łaski ludu. Skalpelem krytyki surowej, nieublaganej, bezwzględnej kreśli ich życiorysy, przymioty, zasługi, znaczenie, i nie oglądając się na nic ani na nikogo, katońską przeprowadza wśród nich klasyfikację. Jednych stawia na niskim poziomie, jako istoty marne, nikczemne, złej woli, w namiętnościach zaślepione, tyranów, krwi ludzkiej chciwych bez miary, używających władzy, dóbr na nieszczęście poddanych, na przekleństwo imienia swego. Szkoda, że otchłań niepamięci nie pogrzebała ich. Skoro się to nie stało, przeto jak malarz cieni do uwydatnienia piękna obrazu, użyje ich historyograf do przeciwstawienia władcom, którzy w poczuciu go-

дноści osobistej, wysokiego stanowiska i posłannictwa szczytnego z większą lub mniejszą korzyścią działali dla dobra ludów i chwały bożej. Wśród nich znalazł badacz organizatorów; obrońców Kościoła, kultury; uczonych, filozofów; pobożnych cnotliwych, świętych.

Jednych panowanie przesunęło się jak fata morgana w kilku kilkunastu dniach, miesiącach, latach; stosunkowo nie wielu panuje lat kilkadziesiąt; jeszcze mniej lat pięćdziesiąt; sześćdziesiątka i nad 60 poszczycić się może zaledwie kilku.

Ponad ten poziom wysoko wyrasta jedna postać w pełnym blasku majestatu monarszego, w aureoli cnót; władca, który dotąd z 85 lat życia 67 poświęcił panowaniu, rządowi, pracy dla dobra, szczęścia rzeszy różnojęzycznych poddanych, w jednym, wielkiem państwie złączonych; księżę pokoju, ojciec ludów, dobroczyńca, któremu już teraz wzniesli poddani pomnik ze swoich serc. Tą postacią, tym monarchą, którego dzień imienia dzisiaj w podniosłym nastroju a ze szczególną radością święcimy, jest najmiłościwiej nam panujący cesarz Austrii i Apostolski król Węgier Franciszek Józef I.

W Schönbrunnie ujrzał światło dzienne 18. sierpnia 1830 arcyksiążę, Franciszek Józef Karol, przeznaczony na ulubieńca ludów. Ojcem jego arcyksiążę Franciszek Karol, szlachetny, dobrotliwy; matka, arcyksiężna Zofia, Bawarska, wielkoduszna protektorka nauk. W szóstym roku rozpoczął arcyksiążę Franciszek Józef wszechstronną naukę, aby w krótkim stosunkowo czasie zdobyć rozległą wiedzę w teorii i praktyce, wykształcić ducha i ciało.

Na zmniejszenie trudów nie dawały licencji bogactwa ani dostojęństwo rodu. Godziny lekcyj musiały być punktualnie dotrzymane, zadanie dokładnie i starannie wyrobione. Tak sumiennego i pilnego ucznia nie mieli nauczyciele. Tę pochwałę wypowiedzieli nie dla pochlebstw, lecz dla wydania świadectwa prawdzie. Zresztą za dowód służą egzaminy roczne, ze znakomitym składane postępem.

Nadzwyczajny talent do języków pozwolił arcyksięciu poznać gruntownie obok ojczystego język francuski, angielski, włoski; włada też językami niemal wszystkich ludów monarchii. Polskiego języka uczył Wacław Zaleski, później namiestnik Galicji.

Po studiach gimnazjalnych przyszła kolej na filozofię, astronomię, przyrodę, prawo.

Już w 17-ym roku złożył arcyksiążę egzamin sędziowski. Sztuki rządzenia, polityki uczył Metternich, kanclerz państwa. Naukę przegradzały godziny rysunków, muzyki, gimnastyki, ćwiczeń wojskowych, jazdy konnej.

Służbę wojskową odbywał w piechocie, przy artylerii, ułanach. Znosił wszelkie trudy wojenne, kopał rowy, okopy, czyścił broń. Zapoznał się gruntownie z organizacją wojska, taktyką, komendą. Tak kształcił rozum, serce, ducha, ciało; tak gotował się do szczytnego zawodu zdobywania serc, władania milionami. Pierwszą misję publiczną spełnił 1847 przy otwarciu sejmu węgierskiego. Swem występem i przemową węgierską wywołał entuzjazm. W roku następnym pośpieszył na plac boju do Lombardyi, gdzie pod Weroną, Sta Lucia, tyle okazał zimnej krwi, przytomności umysłu, odwagi, rycerskości, że w raporcie do tronu podano: »uczucie czci, jakie w nas budził widok przyszłego władcy, zamieniło się w podziw, miłość i wdzięczność, gdyśmy ujrzeli, że uczestniczył w bitwie, dzielił z nami niebezpieczeństwa i trudy, nie zważając na wielkość rodu, powołanie, możliwość niechybnej śmierci«. Tak oto spełnił arcyksiążę sumiennie obowiązek służbowy żołnierza, podbił serca, zdobył miłość. Jak w domu przy naukach i pracy nie folgował sobie, tak na polu walki, w obliczu nieprzyjaciela, śmierć siejącego, swej krwi i życia nie szczędził. Więc temu dostojnemu młodzianowi, wszechstronnie wykształconemu, rycerskiemu, powszechnie znanemu i uwielbianemu, przypadnie najwyższe dostojęństwo ziemskie.

Pod wpływem rewolucyi lutowej w Paryżu 1848 gwałtownie wystąpiły dążności narodowe, wolnościowe. Zachwiały się w posadach absolutne rządy. Płomień rewolucyi ogarnął wszystkie kraje austriackie. Cesarz Ferdynad I. Dobrotliwy, widząc, że nie uspokoi umysłów konstytucją, zaniepokojony groźnymi wypadkami, cierpiący do tego, wyjechał do Ołomuńca i tam w pałacu arcybiskupim po naradzie familijnej 2. grudnia w godzinach rannych złożył koronę na rzecz bratanka, arcyksięcia Franciszka Józefa, opromienionego sławą nieustraszonego rycerza w kampanii lombardzkiej, a uznanego pełnoletnim mimo 18 lat. Ustupający cesarz ścisnął wzruszonego do głębi ze słowami: »niech cię Bóg błogosławi, bądź dzielny a On cię nie opuści«.

Tak wśród rewolucyjnej pożogi na prastary tron Habsburgów zrządzeniem Opatrzności, mocą praw dziedzicznych, w san-

keyi pragmatycznej skreślonych, wstąpił cesarz Franciszek Józef I. Młodziutki monarcha, zdobny w niepospolite przymioty, ujął ster rządów w skolatanem państwie. W szczytnem posłannictwie władcy odczuł potrzebę zachowania potęgi państwa, blasku korony, dobrobytu, szczęśliwości ludów. Z pomocą Bożą, z hasłem, »viribus unitis« nawę państwa, blizką rozbicia z rewolucyjnej do bezpiecznej skierował przystani po stłumieniu powstania w Lombardyi i na Węgrzech. Aby niepodzielnie poświęcić się pracy dla dobra dziedzicznych krajów, zrzekł się posiadłości włoskich i hegemonii w Niemczech, stanął na straży pokoju, nadał wolności konstytucyjne, by zapewnić wszystkim równe prawa, przywileje, obowiązki, by podnieść kulturę i dobrobyt.

Opatrzność sprawiła, że częśćka Polski z najcenniejszą pamiątkę. Krakowem, dostała się Austrii pod berło Habsburgów, gdzie wielkiego ducha i serca Najmiłościwszy nasz cesarz Franciszek Józef I., w którego żyłach Habsburska Lotaryńska i Jagiellońska krew płynie, zaufaniem i ojcowską miłością nas darzy. Dzięki temu tu wolno nam tradycje narodowe chować, dzieje ojczyste, literaturę, język poznawać i tu możemy dla dobra ojczyzny skutecznie pracować. Więc niewygasła wdzięczność synowską miłość dla Ojca Najdostojniejszego chowamy.

Młódzież polska odczuwa tem serdeczniej i goręcej te dobrodziejstwa, gdy słyzy o katowaniu braci za wiarę i mowę ojczystą tam w państwie tyrana północy. Obecnie wierzymy w zwycięstwo bohaterских armij sprzymierzonych i z ufnością czekamy na moment, w którym zegar dziejowy wydzwoni nam godzinę zjednoczenia z innemi ziemiami i braćmi pod pełnem chwały berłem Franciszka Józefa I.

»Viribus unitis« stworzył monarcha wielkie dzieła, podniósł oświatę, naukę, sztukę, przemysł, handel, rolnictwo; wznosił i wyposażył mnóstwo instytucji naukowych, wychowawczych, dobroczynnych, kościołów i t. d. Z państwa dawnego nową stworzył monarchię, wzmocnił, powagę światową wyrobił. O bo nasz monarcha na wszystkim się rozumie, trafnie ocenia i trudne problemy rozwiązuje; wielkim jest władcą w czynach.

Nie tu czas i miejsce w szczegóły wchodzić, bo przesławne rządy cesarza Franciszka Józefa I. tworzą ogromną księgę. Choć biografowie najtrafniejszych użyją słów do charakterystyki

rządów i przymiotów monarchy, przecież jeszcze daleko im będzie do oddania rzeczywistości.

Nasz cesarz odznacza się rycerskością, szlachetnością, silną wolą, wielkim rozumem, zadziwiającą pamięcią, niezrównaną dobrocią serca.

Głęboko religijny, pobożny, przykładami, czynami uświęca wiarę. W Bogu szuka pociechy w ciężkich przejściach a bywały ciosy straszne, bezprzykładne w historii, jak rozstrzelanie przez rewolucjonistów w Meksyku brata arcyksięcia Maksymiliana 1867, tragiczna śmierć syna, następcy tronu arcyksięcia Rudolfa 1889, zamordowanie cesarzowej Elżbiety przez anarchistę w Genewie 1898, zamordowanie w Sarajewie 28. czerwca 1914 następcy tronu arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i jego małżonki Zofii. Czy to mało dla jednej osoby? Zbrodnia sarajewska nie jest wypływem szalonych głów, ale czynem, z zimną rozważą, celowo obmyślanym i wykonanym przez państwa wrogie monarchii. Zbrodnia ta jest pierwszym epizodem tej katastrofalnej wojny przeciw tronowi Habsburgów, przeciw całości państwa austriackiego, a arcyksiążę Franciszek Ferdynand jest pierwszym na polu chwały poległym żołnierzem bohaterem.

W pełnieniu obowiązków, w punktualności jest monarcha pierwszy. Praca jego ogromna, ale zarazem jest po modlitwie drugim lekiem, kojącym rany.

O czułości, dobroci serca dla niedoli wymownie świadczą niezliczone przykłady. Posłuchania nikomu nie odmawia w słusznej sprawie i nikt w słusznej sprawie nie odchodzi niepocieszony. »Ciesz mię«, mawia cesarz, »że mogę panu coś zrobić«; bo jak w modlitwie, pracy, tak w uczynkach dobrych znajduje upodobanie i pociechę.

Nie zapomniał monarcha i o uczniach. Za pracę, pilność, znakomite postępy w naukach nie szczędzi nagród, stypendyów, pierścieni brylantowych. W ten sposób nieprzerwanem pasmem niemal na kraje, ludy, instytucje, towarzystwa, jednostki, nieszcześliwe wdowy, sieroty, spływają od tronu łaski, dary, dobrodziejstwa. Najjaśniejszy Pan, cesarz Franciszek Józef I. jest prawdziwie *amor et delitiae nationum Austriae*. Dlatego ludy każdą rocznicę jego wstąpienia na tron, dzień jego urodzin, imienin z roku na rok z rosnącym zapalem obchodzą. Każda radosna chwila, zdarzenie w rodzinie cesarskiej cieszy ludy. I nie tylko platonicznie

miłość swą objawiają, nie zewnętrznie tylko zdobieniem domów, urządzaniem pochodów, nabożeństw, śpiewaniem hymnu, lecz też w myśl życzeń monarchy trwale wznoszą pomniki, zakłady dobroczynne imienia cesarza Franciszka Józefa I. na świadectwo przyszłym wiekom i pokoleniom.

Dzisiaj, w święto Imienin Najjaśniejszego Pana wszyscy rze-
wne w świątyniach Pańskich zanosimy błagalne modły:

»Boże wspieraj, Boże ochroń nam cesarza i nasz kraj!«;
Boże błogosław i pomagaj Mu w walce obronnej przeciw licznym
wrogom!; Boże daj Mu zwycięstwo a rychły chlubny pokój! Boże
użyczaj Mu sił i zdrowia ad multos! plurimos annos!

Dnia 13. października przystąpiły uczennice do spowiedzi,
a dnia następnego do Komunii św. w kościele św. Barbary.

Dnia 15. października uwolniono uczennice o godzinie 12 od
nauki. Uczennice pod opieką Ochmistrzyni udały się gremialnie
pod Kolumnę Legionów i wbiły gwoździe za kwotę 68 K 60 h.

Dnia 29. listopada wzięły uczennice udział w nabożeństwie
listopadowem, odprawionem w kościele Najśw. Panny Maryi
o godz. 9. rano, poczem obył się w Zakładzie poranek, urządzony
siłami tutejszej drużyny skautek, pod kierunkiem nauczycielki Ja-
d w i g i K r a w c z y ŋ s k i e j, komendantki drużyn skautowych żeń-
skich. Na program złożyły się:

Słowo wstępne, raport przed drużynową, ćwiczenia poszcze-
gólnych zastępów, gawęda skautowa, śpiewy i deklamacyc. Arty-
stycznie wykonany afisz (przez skautkę II. zastępu) ogłaszał „Uro-
czystą zbiórkę drużyny“.

Grono koleżanek i gości z Dyrektorem i Ochmistrzynią
Zakładu przybyło do przystrojonej izby skautowej.

Skautka zastępu I. Zofia Piotrowska przedstawiła ro-
zwoj i dzieje powstania 1830/31 r. Zastęp II. (Kozłów) wykonał
ćwiczenia musztry. W czasie, gdy zastęp III. (Przepiórek) zajął się
robotami ręcznymi, które stale uprawia, skautki śpiewały, dekla-
mowały i ćwiczyły znaną zabawę spostrzegawczą: „Szukanie na-
parstka“. (Zastęp Kruków). Ćwiczenie sygnalizacyjne wykonały
skautki zastępu Jastrzębi. — Śliczną gawędę: „O Polkach w po-
wstaniu listopadowem“ wypowiedziała z gorącym przejęciem druh.
Stanisława Niemcówna, skautka drużyny akademickiej.
Przedstawiła młodszym swym koleżankom braterstwo i poświę-
cenie najwybitniejszych Polek owego czasu, zaznaczając, że z po-

śródtysięcy cichych pracownic nazbyt mało nazwisk przeszło do pamięci potomnych i że jest zadaniem skautek poznać lepiej i dokładniej tradycję kobiet polskich, wzorów cnoty i poświęcenia dla Ojczyzny i rodaków.

„Rota” Konopnickiej i hymn „Boże coś Polskę” zakończyły uroczystość. Pozostała ona głęboko w pamięci skautek. Zapaliły i przejęły się, z jakim wykonały poszczególne części programu, świadczyły o odczuciu ważności ukochanej idei, którą uczciły, a młode serca szczerze pragnęły oderwania się od codzienności, szukają „tego, co nie przemija”.

Dnia 2. grudnia święcił Zakład uroczystie 67-mą rocznicę wstąpienia na tron Najjaśniejszego Pana. Po nabożeństwie solennem, odprawionem o godzinie 8-mej rano w kościele OO. Reformatów, zebrały się uczennice w udekorowanej zielenią sali klasy VII. na uroczysty poranek

Prof. Feliks Gątkiewicz przemówił na temat: Cesarz Franciszek Józef I. na tle dziejów monarchii Austriacko-Węgierskiej:

...»Mamy silne postanowienie utrzymania niezłomnego blasku korony, ale gotowi podzielić prawa nasze z przedstawicielami naszych ludów — ufamy, że uda nam się z Boską pomocą i w porozumieniu z ludami zjednoczyć wszystkie kraje i narody monarchii w wielkiem cielem państwowem«.

Oto męskie, odważne a pełne godności, miłości ojcowskiej słowa proklamacyi młodziutkiego, bo 18-letniego cesarza Franciszka Józefa I., który przed południem 2. grudnia 1848 objął panowanie w dziedzicznej monarchii Austriackiej i Węgierskiej.

Dzieje naszej monarchii, którą stworzyćby należało, gdyby jej nie było według twierdzenia historyków, piękne są i pouczające; w pojęciu, środkach i celach oparte na etyce, prawnych, politycznych układach, umowach, związkach rodzinnych, Bella gerant alii, Tu felix Austria nunc — niech inni wojują, Tyś w małżeństwie szczęśliwa Austro — nie jest paradoksem, nie jest frazesem, lecz maksymą historyczną, na niewzruszonej opartą prawdzie. Dzieje dowodzą jasno, że monarchia Habsburgów w pełnym słownym znaczeniu zaszczytnie posłannictwo spełniła i spełnia nadal.

A niektóre zasadnicze rysy pierwszych epok dziejów Austrii, analogicznie odpowiadające rysom w dziejach Polski, sympatyczne budzą echa w naszych sercach. Jak Polska z Litwą, tak Austria z Czechami i Węgrami zjednoczyła się. To też słowa Kra-

sińskiego: »miłość a nie rozbój sieje, gardzi grabieżą, zdobyczy nie garnie, łączy się z braćmi a roztrąca dumnych«, poświęcone Polsce, odpowiadają *mutatis mutandis* i Austrii. Jak Polska broniła Austria kultury i chrześcijaństwa przed zalewem tureckiego barbarzyństwa. Jak Polska i Austria jest wierną córą kościoła katolickiego i apostołką kultury ku południowemu wschodowi. A znów fakt, że władcy Austrii i Polski, zaczynając od małżeństwa Cymbarki, siostrzenicy Władysława Jagiełły i księcia Ernesta † 1424, więc Jagiellonowie, Wazowie, Wiśniowieccy, Sasowie, ściśle węzłami rodzinnymi związani są, prowadzi do wniosku, iż konieczności dziejowej stałoby się zadość, gdyby Polska jak szeroka i długa znalazła się pod berłem Habsbursko-Lotaryńskim.

Lat 960 liczą sobie dzieje monarchii, zaczynając od 955, kiedy Otto I. rozbił madziarskie hordy łupieskie nad Lechem i dla ochrony cesarstwa niemieckiego niedużą założył marchię wschodnią, Ostmarkt, Osterrichi, Oesterreich, Austrię między Anizą i Traizną.

Od 976 do 1246 władali tam Babenbergowie, twórcy fundamentów Austrii, rozwiniętej w grupę alpejską. Ich dzieło dostało się w opiekę rycerskiej, pobożnej, jednej z najszlachetniejszych XIII. wieku osób, praojca Habsburgów Rudolfa I. 1282 uchwałą sejmu augsburskiego. Odtąd panują Habsburgowie w linii męskiej do 1740 a dalej Habsburgo-Lotaryngowie. W dobiegającym tysiącleciu przesunął się długi szereg władców. Każdy z nich dorzucił jedną lub więcej cegiełek do ogólnej budowy, każdy dosnuł mniejszy lub większy kawał tkaniny dziejowej; przecież wśród wszystkich, wzniosły się postacie epokowe, które nowe wskazywały tory, nowe nieciły idee, misterną kanwę dziejową przetykając trzema barwnymi wstęgami. Jedna, symbol rozwoju potęgi państwa, druga idei austriackiej, trzecia kultury. Na wstępie do dziejów Habsburgów stoi spiżowa postać Rudolf I., twórca fundamentów potęgi Habsburgów; Rudolf IV., twórca układów familijnych z Andegawenami, Luxemburgami, 1364 na przeżycie. Której rodzinie użyczy Opatrzność dłuższych lat, ta obejmie po zmarłych spadek. W niespełna 100 lat potem pisał na marginesie pamiętnika Fryderyk III. 1440/93 »Austria erit in orbe ultima« lub »Alles Erdreich ist Oesterreich untertan«. Maxymilian I. ożenił syna Filipa Pięknego z Joanną kastylską w nadziei na sukcesyę, a znów umowę z Jagiellonami na przeżycie zacieśnił podwójnem małżeństwem swych wnuków Ferdynanda i Maryi z dziećmi Władysława

Jagiellończyka, króla Czech i Węgier Anną i Ludwikiem. Habsburgom Opatrzność pozwoliła przeżyć i zająć osierocone korony i trony na wschodzie i zachodzie. Za Karola V. 1519/56 władcy krajów austriackich, niemieckich, hiszpańskich z koloniami w Ameryce tak rozległe obejmowała obszary monarchia Habsburgów, iż trafnie mówiono wtedy: »słońce w niej nie zachodzi«. Przepowiednia Fryderyka III. ziściła się.

Wprawdzie nie utrzymała się ta niezrównana potęga »in orbe ultima« wskutek podziału, lecz zato stała się więcej skonsolidowaną Austria jako monarchia naddunajska, którą w wiekowych bojach usiłowali rozbić Francuzi i Turcy, atoli Ferdynand II. i Ferdynand III. obronili ją w 30-letniej wojnie a Leopold I., Józef I., w wojnach francusko-tureckich.

Karol VI., zbierając owoce działalności ojca Leopolda I. i brata Józefa I., zapewnił Austrii posiadanie całych Węgier, a ze schedy hiszpańskiej przynajmniej Belgię, część Lombardyi. Marya Teresa za utracony Śląsk przyłączyła z krajów polskich ziemię Spiską, Galicyę, Oświęcim, Zator, a z posiadłości tureckich Bukowinę. Franciszek I. w wojnach napoleońskich rozbitą monarchię znów na kongresie 1815 umocnił i w całej potędze zostawił następcom.

Stale połączenie Czech i Węgier z Austrią, 1526 dokonało się nie tylko w myśl układów lecz też pod hasłem idei austriackiej, która już za Ferdynanda I., konkretne przybierać poczęła formy. Wspólność władcy, interesów ekonomicznych, kulturalnych, wymagały wspólnych instytucyj państwowych (rada tajna, nadworna, izba skarbową, wojenna) a nadewszystko jednolitego pogotowia wojennego przed Turkami. W tym celu odbyło się kilka zjazdów a szczególnie za Macieja 1614 konwent generalny, reprezentacya wszystkich krajów. Ferdynand II. znów w czasie 30-letniej wojny zniósł częściowo przywileje stanowe dla ujednostajnienia stosunków a Karol VI. sankcyą pragmatyczną o następstwie Najdostojniejszego domu austriackiego rzucił najsilniejsze podwaliny dla przyszłości idei austriackiej. Wszak ona przewiduje następców w linii męskiej, w braku tej linii żeńskiej według zasady primogenitury; usuwa ordynacye domowe, podziały, elekcye i temsamem wszelkie zło, z niemi połączone. Gdyby był w Polsce podobną ustawę, zabezpieczającą następstwo, stworzył któryś król, byłby mimo rozbiorów kongres wiedeński 1815 według przyjętej zasady

legitymizmu, zabraniającego zaboru całego dziedzictwa prawni-temu monarsze, część wolnej Polski z prawowitym królem zostawił. A dalej, ideę austriacką tak spotęgowały szeroko zakreślone a znakomite reformy Maryi Teresy, częściowo Józefa II., mądre zarządzenia, troskliwe zabiegi Leopolda II., a po nich godność cesarska, przyjęta przez Franciszka I. 1804 jako wspólny mianownik wszystkich krajów Austrii, że mimo druzgocących wojen napoleońskich na kongresie wiedeńskim w pełni siły i barwy uwydatniła się tej idei wstęga, symbol i przeszła w spadku na następców.

Na wstędze symbolu kultury, wszyscy niemal władcy według sił i zależnie od wieków i wypadków mniej lub więcej jasne kładli barwy.

W młodą ale silną dłoń męską ujmują te trzy wstęgi i z wielkim rozumem, gorącym sercem i z hasłem »*viribus unitis*« rozwija je z niezrównaną wspaniałością i mistrzostwem cesarz Franciszek Józef I. Z potęgą państwa odziedziczył i antagonistów królów sardyńsko włoskich na południu a na północy pruskich. Pierwszym królom, spragnionym krajów austriackich z ludnością włoską, oddał Lombardję i Wenecję; na rzecz drugich zrzekł się hegemonii w Niemczech.

W wojnach krymskiej, bałkańskich zachował neutralność i wpływał łagodząco, co potęgi państwa wcale nie uszczupliło; owszem, kongres berliński 1878 przyznał Austrii Bośnię i Hercegowinę, które 1908 anektowane, obdarzone konstytucją dały monarchii silniejszą jeszcze i szerszą podstawę na Bałkanie i na Adryatyku. Ścisłe przymierze z Niemcami od 1879 wyrabiało poczucie pewności i braterstwo broni. Symbol potęgi państwa wstęga rozwija się w żywych barwach.

Wśród grzmotu armat, szczęku broni; wśród szalu rewolucyjnego ludów Europy, żądnych swobód, rozpoczyna misję dziejową cesarz Franciszek Józef I. Zdawało się chwiać w posadach państwo. Prowincje południowe wzdychały do zjednoczenia z królestwem sardyńskim; Czesi żądają prawa państwowego, Niemcy swobód rozległych, Węgrzy detronizują króla, odsądzają dynastję od praw dziedzicznych i proklamują republikę.

Gdzież ta potężna idea austriacka? Cóż się z nią stało? Osłabił ją metternichowski absolutyzm. Jej symbol, wstęga strzępi się niemal. Rozpalone głowy ludów nie widzą nawet konstytucyjnych

wolności, nadanych przez cesarza Ferdynanda I. Dobrotliwego. Cóż począł młody władca w tej nad wyraz trudnej sytuacji? Napastnika sardyńskiego sromotnie rozgromił, a poddanych, zrewoltowanych jak ojciec rozhukane dzieci skarcił, do posłuchu, subordynacji zmusił nuzgą — bachowskim systemem i — jak ojciec najlepszy, na dobro i szczęście dzieci czuły, stopniowo w konstytucyi monarszej 1849, październikowej 1860, lutowej 1861 i na ostatek w ustawach zasadniczych grudniowych 1867 zupełnemi obdarzył swobodami. »Przy pomocy Bożej, w porozumieniu z reprezentantami ludów, wszystkie kraje i narody«, jak w proklamacyi zapowiedział, złączył w jednym państwie, które najwyższem postanowieniem 17. listopada 1868 zwie się monarchią Austriacko-Węgierską. Idea austriacka odżyła, sił nabrała i w pełni zakwitła. Śmiało rzec tu można, jak z różnorodnych tonów cudną muzykę mistrz tonów, z różnych barw piękny obraz mistrz pędzla, tak cesarz Franciszek Józef I. z tego niebywałego gdzieindziej konglomeratu etnicznego szarmonizowaną stworzył całość, silną spójnię, przejętą szacunkiem, przywiązaniem do monarchii Habsbursko-Lotaryńskiej.

A trzecia wstęga, symbol kultury?

Wszak rolnictwo, przemysł, handel, sztuki, nauki, oświata, zastosowanie wynalazków, badanie źródeł naukowych w Watykanie, podróże odkrywcze w głąb Afryki, do bieguna i t. d. mają w monarchii najznamienitszego, niezrównanego protektora, opiekuna, dobrodzieja; więc i tej wstęgi przepiękne tęczy barwy rozciągają blaski na szerokiem tle dziejów. Która z tych trzech wstęg w ręku monarchy najpiękniejsza, najcenniejsza? Każda w swoim rodzaju wspaniałością olśniewa i o pierwszeństwo rywalizuje.

My Polacy w ręku Najjaśniejszego Pana, naszego cesarza i króla jeszcze widzimy wstęgę czwartą, dla nas równie piękną jak tamte a drogą naszemu sercu, t. j. wstęgę polską, którą wplata w dzieje austriackie.

Od wstąpienia na tron pełnem miłości okiem na nas patrzy i z zaufaniem. Nie tylko Galicyę oddał w zarząd namiestników polskich i urzędników, ale na kanclerzy państwa, ministrów powołuje znakomitych Polaków.

Język polski, chociaż jeszcze nie obowiązywała konstytucya, wchodził stopniowo w życie na uniwersytetach i w szkołach, które w epoce konstytucyjnej pod opieką rady szkolnej krajowej rozwi-

jają się swobodnie, naukę, dzieje polskie pielęgnują, ducha narodowego krzepią. Sejmy radzą nad sprawami polskimi, uchwalają ustawy, które monarcha sankcyonuje. Wprawdzie wniosek pierwszego sejmiku o pozyskanie kanclerza dla Galicyi, odpowiedzianego przed sejmem, nie dojrzał, ale zato powstał urząd ministra rodaka, który w radzie koronnej czuwa nad sprawami naszego kraju. W podróży po Galicyi 1880 Najjaśniejszy Pan interesował się nami szczerze, objawy entuzjazmu ludności przyjmował serdecznie, podziwiał dziarskich krakusów, zabawy ludowe, krakowskie wesela w sukiennicach i t. p. Raczył najmiłościwiej zwiedzić pracownię mistrza Matejki i przyjąć złożony w darze obraz, zaślubiny arcyksięcia Ferdynanda z Anną Jagiellonką i Ludwika Jagiellończyka z arcyksiężniczką Maryą. Niebawem zakupił u Matejki posła Rejtana, z rozdartą szatą leżącego na progu sali sejmowej i wołającego rozpacznie »zabijcie mię, bo żyw nie zatwierdzę« — rozbioru. Dzięki cesarzowi tej tragedii Polski przyglądają się widzowie świata w muzeum w Wiedniu. Dyecezyę krakowską osieroconą przez 50 lat po śmierci biskupa Skorkowskiego, kazał cesarz przynajmniej w granicach W. Ks. Krakowskiego przywrócić, skoro rząd rosyjski nie godził się na zjednoczenie z dyecezyą obszarów w królestwie kongresowem po Kielce. Biskupem z przywróconym tytułem książęcym został Albin Dunajewski, dawniej więzień polityczny. Kreował akademię umiejętności niemal własnym kosztem, mianując brata, arcyksięcia Karola Ludwika protektorem. Wiele a wiele poza tymi przykładami mamy monarszej łaski. Z tych względów i z tytułu powinowactwa Habsburgów z królami polskimi jedynym spadkobiercą idei Jagiellońskiej jest cesarz Franciszek Józef I.

Taką myślą powodowany sejm złożył Najukochańszemu Monarsze w ofierze rezydencję królów polskich, zamek Wawel, który naród z pyłu wiekowego odczyszcza, odnawia, w królewskie stroi szaty, aby godnie odpowiadał wysokiemu przeznaczeniu.

Jak u wstępu do tronu w latach 1848/49 tak po 67 latach panowania cesarza 1914/15 piorunowładne skłębiły się chmury nad monarchią. Wtedy i dzisiaj analogicznie zdawała się niesłychana burza wstrząsać państwem Habsburgów, targać kanwę dziejową, rwać wstęgi. Albowiem w imię imperyalizmu panslawistycznego, bizantyńskiego; w imię idei wielkoserbskiej chytry podstępny wróg, skrytobójca uknuł plan rozbicia monarchii. Najpierw wy-

słał misjonarzy szpiegów z hasłem, że to państwo spróchniałe, zlepek różnych, niezgodnych żywiołów, rozleci się za jednym uderzeniem, fałszywie argumentując hojnie milionami rubli. Potem zamordował następcę tronu i jeszcze z bezprzykładną w historii obludą święte udając oburzenie, odrzucił skromne żądanie ekspiacy i rozpalił wojnę, pierwszą w historii tak straszną, pewny tryumfu w ciągu kilku miesięcy. Jak srogiego zawodu doznał w potwornych nadziejach, widzimy.

Ludy Austrii zanedo są kulturalne, zanedo już do swobód obywatelskich, religijnych, narodowych nawykłe, aby »chciały chcieć« zwycięstwa ciemnoty, niewoli, tyranii, schyzmy, masoneryi. A jeśli tak, to cóż my mamy mówić, my Polacy świadomi straszego bólu bólów, przez sto lat nam zadawanego skalpelem wyrafinowanego barbarzyństwa przez Moskala, nieprzejednanego wroga.

Więc wszystkie ludy Austrii i Węgier w świętej zgodzie, w braterstwie broni łamią szeregi wroga, tępią, kruszą jego moc. Wśród milionów rycerstwa nieśmiertelną chwałą okrywają się legiony polskie, kwiat narodu i wskrzeszają tradycje bohaterstwa minionych wieków, snują cudną epopeję rycerstwa polskiego, i polskie dzieje, wiosnę narodowi zapowiadając. Jak na linii bojowej cała siła zbrojna lądowa i morska, tak poza linią bojową wszystkie ludy monarchii Austriacko-Węgierskiej składają dzisiaj u stóp tronu w wiernopoddanym hołdzie Najjaśniejszemu Panu w dniu jubileuszu Jego najślawniejszych 67 lat rządów życzenia, aby z pomocą Bożą najrychlej doprowadził sprzymierzone armie do kresu walk, do tryumfального pokoju, mającego zabezpieczyć całość i potęgę monarchii, i »niezmacony blask korony«. Wszyscy modlimy się gorąco, aby Bóg w najdłuższe lata, w najlepszym zdrowiu, przy niespożytych siłach zachował Najjaśniejszego Pana, cesarza i Apostolskiego króla Franciszka Józefa I., najmiłościwszego ojca, dla spokoju, pomyślności i szczęścia ludów.

Odegrany na fortepianie przez uczenicę kl. VII. Maryę Hirschównę „Hymn ludowy“, zakończył tę podniosłą uroczystość.

Dnia 16. grudnia przystąpiły uczennice do spowiedzi, a na jutro do Komunii św. w kościele św. Barbary.

W dniach 10. i 11. stycznia dokonał lustracji nauki rysunków prof. I. szkoły realnej Ludwik Misky, pełniący czynności

inspektora na mocy rozp. Min. Wyznań i Oświaty z dnia 3/XII, 1915 l. 20228.

W dniu 22. stycznia wziął Zakład udział w uroczystem nabożeństwie w rocznicę powstania styczniowego przez delegację złożoną z 24 uczenic pod opieką Ochmistrzyni. W dniach 28—31. marca dokonał lustracyi Zakładu c. k. Radca rządu i szkolny, JWP. Tomasz Sołtysik, dyrektor gimnazjum III.

Rekolekcyje wielkopostne odbyły uczennice Zakładu w dniach 13. i 14. kwietnia w kościele OO. Reformatorów, pod przewodnictwem ks. gwardyana Zygmunta Janickiego, poczem przystąpiły do spowiedzi i Komunii św.

Dnia 3. maja delegacja z 24 uczenic pod opieką Ochmistrzyni, była na nabożeństwie ku uczczeniu 125-letniej rocznicy Konstytucyi 3. Maja, o godzinie zaś 12-tej zebrały się uczennice w sali klasy VII., a prof. Feliks Gątkiewicz wyjaśnił im znaczenie Konstytucyi w następującem przemówieniu:

»Ojczyzno moja, ty jesteś jak zdrowie, ile cię cenić trzeba, ten tylko się dowie, kto cię stracił«... Z bruku paryskiego rzewne westchnienie z gorącą modlitwą do »Panny Świętej, co w Ostrej świeci Bramie« rwało się z wezbranej tęsknotą piersi wieszcza »do tych pagórków leśnych, łąk zielonych, do tych pól wyzłacanych pszenicą, posrebrzanych żytem«...

Nam, cośmy tak dawno stracili ojczyznę, żalosna tęsknota pierś rozpiera, lecz na otarcie łez w ciężkiej żałobie został bogaty skarbiec narodowych pamiątek. O, coza pociecha oglądać w nim jak w kalejdoskopie obrazy, suto nagromadzone klejnoty naszej wielkości, potęgi, bogactwa, chwały, nauk, cnót; o, jaką dumą szlachetną przejmuję nas wspomnienie, że to pod skrzydła naszej matki ludy, niby dzieci z ufnością się garnęły; że to nasza matka łupieżców gromiła a broniła słabych, oświecała, nawracała ciemnych, za mur, twierdzą i tarczę służyła Kościołowi, cywilizacyi Europy przed hordą dzikich Azyatów. Z pośród tych niezliczonych klejnotów wyjmujemy na dzisiejsze święto jeden nadzwyczajnej wartości — Konstytucyę 3. Maja, która głosi światu po raz 125, że teraz jak przed 125 laty nic na cenie nie straciła. Nim to udowodnimy i podkreślimy jej znaczenie w dziejach naszych, dorzućmy do uznania i pochwał, sobie wypowiedanych, słowa nagany, potępienia; wypowiadajmy się z grzechów ciężkich, śmiertelnych,

którymi matkę piękną, dobrą, gniazdo matek wszystkich, komorę dóbr naszych, jak mówi Skarga, zabiliśmy. Już 120 lat pokutujemy zato, a daj Boże, aby 121 rok był ostatnim rokiem ekspiacyi.

Zdajmyż sobie sprawę, jak przyszło do tego. Oto zło jeszcze w XVI. wieku zakradło się do wszystkich niemal zakątków, wszystkich urzędów, instytucyi rzeczypospolitej; zawichrzyło stosunki społeczne, polityczne, religijne a nadewszystko obyczajowe i z wieku XVI. do XVIII. wyrosło w olbrzyma. Sejm zamiast pracować dla dobra narodu, obmyślać poprawę ustaw, napępiać skarb, zabezpieczać granice, słowem, zamiast być troskliwym lekarzem dla chorego państwa, zamienił się w rozsadnik korupcyi, sobkostwa, waśni, buntu, wprost anarchii, zgnilizny. Urzędnicy, »królikowie, bogowie ziemscy« niezależni, nieodpowiedzialni, rządili samowolnie, obrażeni wznęcali bunt przeciw królowi i państwu. Sądy wydawały krzycząco niesprawiedliwe wyroki, tryumfowała zbrodnia. Król bez władzy, bez środków, powagi, skrępowany w swych czynnościach ustawami, paktami, pod strażą rezydentów, choćby najrozsądniejszy, najlepszych chęci — był bezradny. Więc zapano wało bezprawie, samowolą, swawolą, ubóstwem miast, poddaństwo wsi, brak pieniędzy, wojska, bezpieczeństwa publicznego. Obce wpływy dolewały do ognia oliwy, szczególnie Moskwa, gotując sieci na połów w mętnej wodzie. Kitem wszystkiego ciemnota z głębokim upadkiem obyczajów. Hasłem: Polska stoi nierządem. A to fałsz. Pałac najwspanialszy, najcudniejszy z drobnym tylko błędem w strukturze runie w gruzy do fundamentów. Nierząd obala jednostki, rodziny, zmiata narody. Cóż pomogła Grecyi wysoka kultura, cudowna sztuka; co pomogła Rومی niezrównana w dziejach potęga, gdy się »struła własnych zbrodni jadem«. Spadła więc i na nas katastrofa — pierwszy rozbiór. Po wielu upomnieniach słownych pierwsze memento czynne. Jakiż skutek?

Oto jak w rodzinie śmierć najukochańszej matki dobre dzieci a złe odczuwają różnie, tak tu miłujący ojczyznę od zmysłów odchodzili, a uosobieniem tragicznego bólu Tadeusz Rejtan. Bolał go nie tyle rozbiór, boć część ojczyzny tylko odrywano, ile raczej podłość tych, którzy w anarchicznych narowach znikczemnieli, nie umieli, boć nie chcieli odczuć i okazać żalu stracie równego i poprawy; w zapomnieniu o godności wolnego człowieka poszli »jak pies głodny czolgać się bezkońca za pańską nogą, która ich potraça«. Uosobieniem tej hańby podłości jest Adam Poniński, nie-

szczęsny marszałek samowładczy nieszczęsnego sejmu, zatwierdzający pierwszy rozbiór.

Powszechnie katastrofa podziałała otrzeźwiająco na umysły. Na kierujących stanowiskach znaleźli się mężowie szlachetni, patrioci, przyswiecający ogółowi cnotami i pracą. Komisya Edukacyjna, ks. St. Konarski i ks. Kollataj reformowali szkoły, zakładali nowe, wydawali książki, szerzyli oświatę, pogłębiali naukę, wpajali obywatelskie cnoty, tepili stare, szkodliwe wady. Czartoryscy zorganizowali stronnictwo polityczne, w którem skupiały się najteższe siły z programem gruntownych reform. Na pomoc śpieszyli im pisarze historyczni, polityczni. Głos wolny wolność zabezpieczający króla St. Leszczyńskiego; O skutecznym rad sposobie ks. Konarskiego; Uwagi nad życiem Zamojskiego ks. Staszica; liczne broszury, niedawno wydane dzieła ks. Skargi, zawierające nawoływania do poprawy, rady i groźne przepowiednie, które się spełniać zaczęły, znalazły teraz w szerokich kołach pilnych czytelników, gorliwych zwolenników. Rząd, zwany radą nieustającą, wyswobadzał się z pod rosyjskiego wpływu dzięki zręcznemu kierownictwu króla Stanisława Augusta, ściągął podatki, regulował budżet państwowy, organizował armię, popierał rolnictwo, przemysł, ożywiał handel nowymi drogami, kanałami, kampanią handlową czarnomorską. Na tych polach ogromne zasługi położył podskarbi litewski Tyzenhaus. Wielcy właściciele zajęli się przyjacielsko chłopami, poprawiali ich los, uwłaszczali częściowo lub zupełnie. Teatr, staraniem króla założony, najszersze oświecał i uświadamiał koła i warstwy niższych; na wieczorach czwartkowych u króla obrabiano projekty polityczne, układano reformę. Szesnaście lat mija, wszak drobna to chwilka w życiu narodów, a tu patrzcie, co za olbrzymie następstwa wytrwalej, sumiennej pracy, złączonej z żywem, niezłomnem postanowieniem poprawy. Odmłodzi się pokolenie, patrzy trzeźwo, mądrze myśli i w stosownej chwili stanowczo, umiejętnie, niby znakomity chirurg przystępuje do organizmu państwowego, zakażonego znanymi trującymi wrzodami i tnie bez miłosierdzia, w sejmie czteroletnim a zwłaszcza w jego kulminacyjnym momencie, t. j. w konstytucyi 3. Maja. Dla ochrony państwa 100 tysięczną stawia armię, znosi powszechne wybory do sejmu, usuwając nieposesyonatów, miastom ofiaruje przywileje, chłopów poleca uwłaszczać. Po tym wstępie, rzuconym w latach 1788/90, formuje polityczne, sejmowe, sądowe prawa i wszystkie

zestawia z precyzją w paragrafy konstytucji 3. Maja 1791. Religii katolickiej zastrzega panowanie, a wszystkim innym zupełne swobody; wprowadza równość i braterstwo szlachty z mieszczanami; sankcjonuje oswobodzenie chłopów już wprowadzone i mające nastąpić; w opiekę prawa wieś oddaje; król, władca jest dziedzicznym, dynastycznym, z należnemi prawami; sąd musi być sprawiedliwy, rząd silny, energiczny, świadomy obowiązku i odpowiedzialności; znosi veto i konfederacye. Chlubnie wypadła operacya. Chory będzie uratowany.

Ci, co wyłącznie w minionych wiekach przywileje zdobywali dla siebie, troskliwie i zazdrośnie strzegli, władzę i godności piastowali, panami dóbr ziemskich i ludzi niższych stanów byli, w bezrządzie i hulance się lubowali, co sobie majestat królewski za nie mieli, t. j. szlachta — takie stworzyli dzieło oryginalne, dobrowolnie, jakiego nie było, na jakie czekała Europa z górą 60 lat, a zdobywała przemocą. Walne zwycięstwo odnieśli nad sobą, swymi błędami, czem otworzyli drogę państwu, narodowi do jasnej przyszłości.

Nic też dziwnego, gdy we Francyi, dysząc zemstą pijana tłuszcza narodem się ogłosiła i władzę zagarnęła, jakby na szyderstwo rzuciła hasło »wolność, równość, braterstwo«, burząc wściekle pomniki kultury, zalewając kraj cały strugami krwi, stosami trupów rodziny królewskiej i uprzywilejowanych — tu wśród niesłychanego, nie dającego się w opis ująć zapалу obnoszą na ramionach króla, twórców konstytucji; w uściskach bratnich głoszą życzenia radosne »vivat król, vivat naród, vivant wszystkie stany«.

W podziw, w zdumienie wprowadziła świat Konstytucya 3. Maja. Zowią ją obcy arcydziełem, cudem, »wszystko w niej jest, co może ludzkość ucieszyć, dumą napęłnić... jest prawdopodobnie największem dobrodziejstwem, jakiego ludzkość doznała«. [Współczesny polityk znakomity angielski Edward Burke]. »Niema cywilizowanego narodu, polityka, stronnictwa, księcia, któryby nie odczuł podziwu dla znakomitego dzieła«. [Listy Anglika podpisanego pseudonimem Observere]. Król pruski gorące uznanie i serdeczne życzenia przesłał królowi Stanisławowi i twórcom; to samo uczynił cesarz, przyrzekając obronę w potrzebie; a Pius VI. modły na powodzenie zarządził.

Czemże jest ona teraz dla nas? Dla nas jest dokumentem, że Polska miała wielkich mężów w radzie, w boju i rządzie; w świe-

ekim i duchownym stanie wiernych, przeznaczonych synów; jest świadectwem rozumu stanu, porządku, karności, poczucia powinności obywatelskich; jest źródłem życia, co krzepi, ożywia, chociaż zcwieratowane ciało; jest drogowskazem, którędy i jak iść; jest sztandarem, pod którym chlubnie walczyły zastępy przy Kościuszcze, legiony w napoleońskich bojach, w powstaniu Listopadowem, Styczniowem jak równie chlubnie krew leją obok zwycięskich zastępów sprzymierzonych państw w światowej wojnie 1914/16; jest symbolem miłości, zgody, braterstwa; symbolem nadziei, że z krwi, cmentarzy i zgłiszcz ojczyzna wstanie; wiary, że żyć będzie dla posłannictwa dziejowego w duchu Konstytucyi.

Rocznice Konstytucyi są dla nas wielkiem świętem narodowem. Nie wolno nikomu z nas pod zarzutem zdrady zapominać o nich, lekceważyć je.

Wzywa nas do obchodów najuroczystszych Sejm Czteroletni przez usta posła Jana Nep. Zboińskiego: »niech pokolenia pokoleniom przepowiadają chwałę dnia tego«; Anglik Burne w hymnie pochwalnym na cześć Konstytucyi przewiduje coroczne wesole obchody pamiątkowe; zresztą, poco tu dużo słów, sama Konstytucya potęgą swej mocy zgina nas do głębokiego pokłonu, zmusza do hołdu dla siebie i swoich twórców. Wśród wszystkich stanów i zawodów z zapalem święcić ten dzień wielki przystoi też młodzieży szkolnej i w myśl zasad Konstytucyi ślubować rygor, karność, posłuch, chętne i należyte spełnianie obowiązków w swoim zakresie. W tym systemie wykształci się na dzielnych obywateli, dojrzałych do spełnienia zacnie wyższych zadań, nabierze takiej tężyzny i mocy ducha, że na obelżywe... »precz z marzeniami« odpowie z godnością prawego Polaka, z podniesionem czołem a szczerze i świadomie słowami wieszczą Krasieńskiego: ...nie my — dym tam minie; fałsze zgina, wiarołomstwa, zdrady — Polska nie zginie.

Dnia 10. maja hospitował ks. Dr. Adam Podwin, kanonik katedry krakowskiej, komisarz konsystoryalny; naukę religii w kl. II., III., V. i VIII.

Dnia 23—25. maja odbył się piśmienny egzamin dojrzałości, a w dniach 21. i 23. czerwca ustny pod przewodnictwem c. k. Radcy rządu JWP. Józefa Winkowskiego, dyrektora c. k. gimnazjum V.

Dnia 2. czerwca odbyły uenice spowiedź, a następnego dnia przyjęły Komunię św. w kościele św. Barbary.

Dnia 7. czerwca odbyła się całodzienna wycieczka uczenie na Bielany pod opieką: Ochmistrzyni, profesorów: Dra Jakóbca, Janika, Dra Koziółkowskiego, Kurka, Pawlicy, Dra Wilka i kierownika Zakładu.

Pan Minister Wyz. i Ośw. reskryptem z dnia 10. czerwca 1916 r. L. 16.338 przyznał Zakładowi na lata szk. 1915/16, 1916/17 i 1917/18 prawa szkół publicznych, jako też prawo odbywania egzaminów dojrzałości i wydawania ważnych dla państwa świadectw dojrzałości.

Dnia 16. czerwca uczenie kl. VI. i niektóre z VII. przyjęły Sakrament Bierzmowania w kościele OO. Franciszkanów.

Dnia 24. czerwca o godz. 9. wzięły abiturientki wraz z Ochmistrzą i Kierownikiem Zakładu udział w nabożeństwie, odprawionem na ich intencję w kościele N. P. Maryi przez katechetę, ks. Dra M. Pęckowskiego, który od ołtarza w podniosłych słowach wskazał abiturientkom drogi i cele dalszego, pozaszkolnego życia. O godz. 10-tej rozdano im świadectwa. Imieniem Zakładu pożegnał je Kierownik, w imieniu abiturientek przemawiała Kluzekówna Kazimiera.

Uczenie wzięły także udział w datkach na cele humanitarnopatriotyczne: 15/X. 1914 na Kolumnę Legionów 68 K 60 h; 6/XI. 1915 na „Głodnych Warszawy 63 K 57 h; 4/XII. 1915 na „Gwiazdkę dla Legionów w polu“ (oprócz 11 paczek podarków) 53 K 10 h; 10/IV. 1916 na „Podarki wielkanocne dla żołnierzy polskich w polu“ 62 K 38 h; 16/IV. 1916 na „Legiony i Samarytanina polskiego“ 12 K 50 h; 30/V. na T. S. L. 6 K 44 h; Do dnia 20/IV. na „Czerwony krzyż“ 27 K 54 h; Razem 294 K 13 h.

Stan zdrowotny uczenie. W ciągu roku szkolnego — pomijając przypadki lekkiego, chwilowego niedomagania — stan ogólny był dobry tak, iż Miejski Urząd Zdrowia — prócz wymycia w dniu 22. stycznia kl. II., z powodu że 2 uczenie przechodziły z domu, gdzie panowała dyfterya, — żadnych energiczniejszych zarządzeń w tym roku szk. nie przedsiębrał a nauka nie doznała żadnej przerwy.

Rok szkolny zakończono w dniu 28. czerwca uroczystem nabożeństwem odprawionem w kościele Najśw. P. Maryi.

XIV.

Wynik egzaminu dojrzałości.

W terminie letnim za rok szk. 1915/16 w dniach 21. i 23. czerwca, pod przewodnictwem Rady rządu Józefa Winkowskiego, dyrektora c. k. gimnazjum V.

Do egzaminu zgłosiło się uczenic publicznych 18 i 1 prywat.

Uznano za dojrzałe z odznaczeniem	11 ¹
" " " jednogłośnie	5
" " " większością głosów	2
Razem	18 ¹

Świadectwo dojrzałości otrzymały:

1. **Bobrzecka Marya**, ur. 4/II 1898 w Tarnowie (nie zdecydowała).
2. **Chowańcówna Jadwiga**, ur. 12/I 1897 w Mnikowie (farmacya).
3. **Cyżanka Jadwiga**, ur. 31/V 1897 w Rzeszowie (filozofia).
4. **Czubkówna Jadwiga**, ur. 29/I 1898 w Krakowie (ogrodnictwo).
5. **Dobrowolska Wanda** (przyw.), ur. 26/II 1897 w Nowym Sączu (nie zdecydowała).
6. **Dobrzańska Marya**, ur. 7/IX 1898 w Tarnopolu (nie zdecydow.)
7. **Grenzbauerówna Marya**, ur. 18/VIII 1896 w Miłówce (filozofia).
8. **Hameriakówna Bronisława**, ur. 2/IX 1897 w Krakowie (filozofia).
9. **Jastrzębska Michalina**, ur. 9/IX 1896 w Krakowie (nie zdecyd.).
10. **Juerówna Wanda**, ur. 14/VI 1898 w Krakowie (medycyna).
11. **Kluzekówna Kazimiera**, ur. 7/II 1898 w Wieliczce (nie zdecyd.).
12. **Kopfówna Berta**, ur. 1/IX 1897 w Wiedniu (medycyna).
13. **Króżłówna Marya**, ur. 1/X 1896 w Krakowie (filozofia).
14. **Kucharska Zofia**, ur. 18/IV 1897 w Baranowie (Akad. handl.).
15. **Leistnerówna Salomea**, ur. 9/VIII 1897 w Bochni (medyc.).
16. **Marcinkowska Antonina**, ur. 3/I 1898 w Jasłowcu (muzyka).
17. **Meyerówna Władysława**, ur. 10/V 1898 w Krakowie (Akad. handl.).
18. **Piestrakówna Zofia**, ur. 27/VII 1897 w Wieliczce (nie zdecyd.).
19. **Turetschkówna Marya**, ur. 11/IX 1895 w Jasle (nie zdecyd.).

XV.

Wykaz książek szkolnych

których używać się będzie w roku szkolnym 1916/17, otrzymają uczennice w kancelaryi Dyrekcyi, skoro się zgłoszą w tym celu,

XVI.

Vacat.

XVII.

Imienny spis uczenie w ciągu roku szkolnego 1915/16.

KLASA I.

1. Andruszkiewiczówna Władysława (I.)	14. Kühnerówna Janina (wystąpiła 29/I 1916 r.)
2. Bojarska Emilia (I.)	15. Landy Stella (I.)
3. Czerwińska Ludwika (I.)	16. Łukaszewska Mieczysława (wystąpiła 18/IX 1916 r.)
4. Eminowiczówna Ewa (I.)	17. Mączkówna Bogumiła
5. Freundlichówna Olga (I.)	18. Motakówna Janina (I.)
6. Guschelbauerówna Mar. (I.)	19. Rudawska Jadwiga (I.)
7. Haarówna Regina (I.)	20. Rzoncówna Alma (I.)
8. Hiolska Flora (I.)	21. Toczyska Jadwiga (I.)
9. Ippoldtówna Irena (I.)	22. Waldmannówna Helena
10. Iwanicka Marya (I.)	23. Wazłówna Helena
11. Krawczyńska Stanisława	24. Wilkówna Irena (I.)
12. Krupska Zofia (I.)	25. Wydrówna Zofia (I.)
13. Kulinowska Marya (I.)	

KLASA II.

1. Bartynowska Janina	7. Górską Jadwigą Maryą (I.)
2. Dąbrowiecka Marya	8. Hofówna Marya
3. Diakówna Stefania (I.)	9. Kornhaberówna Irma (I.)
4. Duckerówna Klara (I.)	10. Kornhaberówna Józefa
5. Fischerówna Jadwiga (I.)	11. Mehlerówna Irma (wystąpiła 21/XII 1915 r.)
6. Gardulska Jadwiga (I.)	

12. Pomplanka Marya	16. Sulimirówna Helena Jadwi-
13. Sikorska Jadwiga (I.)	ga (I.)
14. Solonówna Irena Mirosł.	17. Weltscherówna Helena
15. Stokłosówna Aleksandra (I.)	18. Wielgusówna Marya
19. Wydrówna Marya.	

KLASA III.

1. Aprillówna Bronisława (I.)	14. Łomnicka Marya (wystąp.
2. Biczówna Janina (I.)	3/I 1916 r.)
3. Bujakówna Zofia (I.)	15. Maratonówna Janina (I.)
4. Cieślikówna Kazimiera (I.)	16. Nowińska Marya
5. Głodkiewiczówna Kaz. (I.)	17. Ośniałowska Blanka (I.)
6. Isenberg Felicja (prywat. I.)	18. Osuchowska Irena (I.)
7. Kłoczy Zofia (wystąpiła	19. Owsionka Zofia (I.)
31/X 1915 r.)	20. Regulówna Stanisława
8. Kłaputówna Kazimiera (I.)	21. Reiterówna Dyana
9. Koczurówna Cecylia (prywat.)	22. Remerówna Janina (I.)
10. Krudowska Zofia (I.)	23. Szablewska Zofia (I.)
11. Kurżawówna Marya	24. Terlikiewiczówna Bog. (I.)
12. Kühlbettówna Helena (wyst.	25. Wachtlówna Irena (I.)
9/V 1916 r.)	26. Wąchałówna Irena I.
13. Lorenzówna Janina	27. Weindling Zofia (I.)

28. **Zajączkowska Elżbieta.**

KLASA IV.

1. Dąbrowska Władysława (I.)	9. Królikowska Natalia (I.)
2. Dziakiewiczówna Danuta	10. Liptakówna Janina
(wyst. 1/XII 1915 r.)	11. Morawska Janina (I.)
3. Fischlerówna Helena (I.)	12. Oberleanderówna Janin. (I.)
4. Grabowska Marya (I.)	13. Pytlówna Józefa (I.)
5. Grenzbauerówna Alina (I.)	14. Schmidtówna Franciszka (I.)
6. Grochówna Janina (I.)	15. Strycharska Janina (I.)
7. Jaremkiewiczówna Wład. (I.)	16. Sulimirówna Marya (I.)
8. Jaskowiecówna Marya	17. Süsserówna Romana (I.)

18. **Wiesenberg Marya (I.)**

KLASA V.

1. Bobrzecka Joanna (I.)	10. Męcińska Zofia (I.)
2. Bossowska Aleksandra (I.)	11. Paszkiewiczówna Hel. (I.)
3. Eichhornówna Olga	12. Peitzerówna Adel. (nadzw.)
4. Fuksiewiczówna Irena	13. Potocka Klotylda (I.)
5. Kmiecińska Olga	14. Przeworska Jadwika (I.)
6. Koźmińska Irena	15. Regiecówna Janina
7. Lewinówna Bronisława	16. Suesserówna Wanda (wyst. 15/II).
8. Lichoniewiczówna Zof. (I.)	17. Weindlingówna Irena
9. Łapińska Antonina (nadzw.)	

KLASA VI.

1. Agathówna Władysława	13. Magierzanka Janina
2. Butrymowiczówna B. (hist.)	14. Morgenbesser Regina (wyst. 31/I).
3. Fiałówna Olga (I.)	15. Olesiówna Ewa
4. Flaschenówna Cecylia	16. Porębska Helena (I.)
5. Grażyńska Jadwiga	17. Reiterówna Marya
6. Hirschówna Marya (nadzw.)	18. Ryszkowska Marya (I.)
7. Jaremkiewiczówna Stanisł.	19. Stankiewiczówna Jadwiga
8. Kluzekówna Zofia (I.)	20. Śmiglewska Antonina (I.)
9. Kurkówna Aleksandra (I.)	21. Truczkówna Halina (wyst. 6/III).
10. Langerówna Izabela (I.)	22. Wajdówna Marya (I.)
11. Lichoniewiczówna Mar. (I.)	
12. Liebeskind Irma (I.)	

23. **Wróblówna Marya**

KLASA VII.

1. Antoniewiczówna Irena (I.)	11. Kubiczkówna Wincent. (I.)
2. Aronsohnówna Ludwika (I.)	12. Kurnikówna Florent. (I.)
3. Bąkowska Zofia	13. Ogieńska Marya (I.)
4. Buchbinderówna Gust. (I.)	14. Pachońska Zofia
5. Chmurzanka Janina	15. Petriówna Stefania
6. Gutkowska Marya	16. Schreiberówna Augusta.
7. Hirschówna Sydon. (nadz.)	17. Słupska Jadwiga (I.)
8. Jankowska Izabella (I.).	18. Szlapakówna Helena (I.)
9. Kamslerówna Stef. (nadzw.)	19. Truczkówna Stella (pryw. I.)
10. Kronengoldówna Salom. (I.)	20. Zieleniewska Julia (pryw. I.)
21. Zatheyówna Feliksa (wystąp. 29/III).	

KLASA VIII.

1. Bidzińska Jan. (wyst. 14/III.)	11. Kluzekówna Kazimiera
2. Bohrzecka Marya	12. Kopfówna Berta (I.)
3. Chowańcówna Jadwiga (I.)	13. Kriegerówna J. (wyst. 25/X)
4. Cyżanka Jadwiga	14. Króźlówna Marya
5. Czubkówna Jadwiga	15. Kucharska Zofia (I.)
6. Dobrowolska Wanda (pryw.)	16. Leistnerówna Salomea (I.)
7. Dobrzańska Marya (I.)	17. Marcinkowska Anton. (I.)
8. Grenzbauerówna Marya	18. Meyerówna Wład. (I.)
9. Jastrzębska Michalina	19. Piestrakówna Zofia (I.)
10. Juerówna Wanda	20. Turetschkówna Marya (I.)

XVIII.

Ogłoszenie Dyrekcyi.

Wpisy uczenie tak publicznych jako też prywatnych do wszystkich klas na rok szkolny 1916/17 odbywać się będą do dnia 30. czerwca codziennie od godziny 10—1 przed południem, a 30. i 31. sierpnia i w dwóch pierwszych dniach września od godz. 11—12 i od 4—5.

Do wpisów mają się zgłaszać uczenie w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Uczenie tutejszego zakładu muszą przy wpisie wykazać się świadectwem szkolnem z ostatniego półrocza.

Uczenie, przybywające z innych zakładów do klasy II. lub wyższej, muszą przy wpisie przedłożyć:

- 1) Świadectwo szkolne z ostatniego półrocza, zaopatrzone potwierdzeniem Dyrekcyi, iż mogą być przyjęte do innego zakładu.
- 2) Metrykę chrztu lub urodzenia.

Uczenie, wstępujące do I. klasy, mają przy wpisie przedłożyć:

- 1) Metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że ukończyły już 10-ty rok życia, albo ukończą go przed 1 stycznia 1917 roku.
- 2) Świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli pobierały naukę w szkołach publicznych.
- 3) Świadectwo powtórnego szczepienia ospy, odbytego w roku poprzedzającym wstąpienie do gimnazjum.

Wpisy uczenie kl. I.—VII. na bezpłatną naukę języka francuskiego odbędą się równocześnie z wpisami do zakładu. Uczenie, zapisane na naukę tego przedmiotu, obowiązane

są uczęszczać na lekcye przez cały rok również regularnie, jak na lekcye przedmiotów obowiązkowych.

Przy egzaminie **wstępnym do klasy I.**, który odbywać się będzie o godzinie 3 po południu w dniu 26. czerwca i wyjątkowo dnia 5. września, uczniowie korzystają z ulg, przyznawanych uczniom, wstępującym do gimnazjum.

Egzamina **poprawcze** odbywają się w trzech pierwszych dniach września od godziny 3 po południu.

Egzamina **wstępne do wyższych** klas odbywać się będą po wakacjach od 5—10 września za opłatą 24 koron.

Wpisowe opłacają nowo wstępujące uczniowie w kwocie 10 koron, inne 5 koron. **Każda uczennica składa przy wpisie 2 K na środki naukowe.**

Opłata szkolna wynosi: *a)* dla uczennic, uczęszczających do zakładu, rocznie 220 koron, które dla dogodności rodziców mogą być spłacane po 22 koron, w ciągu **pięciu pierwszych** dni każdego miesiąca; *b)* dla prywatystek za każde półrocze 40 koron.

Uczennice, mogące stwierdzić świadectwem ubóstwa niezamówność rodziców i wykazać się świadectwem rocznem chlubnem, mogą wnieść podanie do Dyrekcyi przed 15. września, a konferencya grona nauczycielskiego może w wyjątkowych przypadkach udzielić uwolnienia od połowy opłaty szkolnej.

Tak jak w roku ubiegłym będzie Grono udzielać i w roku szkolnym 1916/17 rodzicom i opiekunom — informacji o zachowaniu się i postępach uczennic w każdą pierwszą niedzielę po odbytej konferencji okresowej. O tem zawiadamia każdym razem Dyrekcyja uczennice okólnikiem, a te mają ogłoszony im termin podać do wiadomości rodziców i opiekunów. W interesie własnym zechcą przeto P. T. Rodzice i Opiekunowie porozumiewać się z Gronem przynajmniej w tych dniach, gdyż tylko rzetelne współdziałanie domu ze szkołą umożliwi szkole osiągnięcie dobrych rezultatów, tak pod względem dydaktycznym jak i pedagogicznym.

Rok szkolny 1916/17 rozpocznie się dnia 4. września uroczystem nabożeństwem; dnia 5 września rozpoczynają się lekcye szkolne.

R. Gutwiński.

XIX.

Tabela statystyczna ilości godzin nauki tygodniowej.

Przedmiot	K l a s a								Razem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2. Język polski	3	4	3	3	3	3	3	4	26
3. Język łaciński	6	6	6	6	6	6	5	5	46
4. Język grecki	—	—	5	4	5	5	4	5	28
5. Język niemiecki . . .	5	4	4	4	4	4	4	4	33
6. Historya	2	2	2	2	w I. półr. 4 w II. półr. 2	w I. półr. 2 w II. półr. 4	4	3	21
7. Geografia	2	2	2	2	w I. półr. — w II. półr. 2	w I. półr. 2 w II. półr. —	—	—	10
8. Matematyka	3	3	3	3	3	3	3	2	23
9. Historya naturalna . .	2	2	—	—	3	2	—	—	9
10. Fizyka i chemia . . .	—	—	2	3	—	—	4	3	12
11. Propedeutyka filozof.	—	—	—	—	—	—	1	2	3
12. Rysunki	2	2	2	2	—	—	—	—	8
13. Kaligrafia	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Razem	28	27	31	31	30	29	30	30	236

